

Совет Эвилелинде (1 арын).

Урезин уруушкунун дүрген доозар (1 арын).

Колхозтарның өчтөт, үчөдүн эки-жидериче кичээнгей салыр (1 арын).

М. Чамзырын.—Херэзженер—колхозта улуг күш (2 арын).

Т. Бегзи.—Колхозтар тудугларның ажылын экижидер (2 арын).

Н. Брагин.—колхоз тудуунун план

нын кылыр дугайында (2 арын).

Улус демократиязынын чурттарында (4 арын).

Кореяда болуушкуннар (4 арын).

Шалың кудулаан-өртек өскен (4 арын).

Колхозтарга өчтөттүг болгаш өчтөт-соңгулда хуралдарын организаствыг эртирер

1951 чылда социалиствг көдээ ажил-агынын хөгжүлдөзи чаа-чаа канчаар-даа аажок улуг чедишкенини чеди алган. Бо чыл болза, колхозтарны моон сонгаар улам сыгылаарынын, оларнын ниитилештиртен байлактарын болгаш колхозчу будурүлгени кажангызындан-даа артык өстүрериңиң чылы болган.

Совет көдээниң ажил-ишчилериниң политиктиг болгаш будурүлгелериниң көдүрүлүшкүзүнүн көскү херечи болза, тараа белеткелдериниң планнарын хуусаа бетинде күүсеткениниң болгаш социалиствг чарышка чаа-чаа хүлээлгелер алган дугайында эш Сталинга чоруткан чагаалар болгаш рапорттар, беш улуг күрүне-лериниң аразына Тайбының Пақтызын чарар дугайында Тайбының Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырынын адаанга ат салышышканын чыылдазын чорударына идепкейлиг киришкени болур. Сөөгү каш чылдарнын ишинде биствг чуртувуста тарааның ниити дүжүдү чыл бүрү 7 миллиард пуд алып турар. Көдээ ажил-агынын ажил-ишчилери социалиствг мал ажылын хөгжүдериңиң сталинчы программасын чедишкениниң боттандырып турар. Колхозтарнын хөй-ниити байлаа чайгылыш чок өзүп турар.

Большевик партияның, совет чаа-зактын улуг башкы Сталинның хүн-бүрү сагыш салышынынга, материал техниктиг эгэртимес дузалымызынга даянган, биствг област-тын колхозтары бо чылын база улуг чедишкениниң чеди алган. Күрүнеге тараа, эвт, дүк дузарынын планнарын хуусаа бетинде күүсеткен. Каа-Хем, Бин-Хем, Кызыл, Таңды, Бай-Тага, Улуг-Хем районнарын колхозтары бо чылын элбек дүжүтү өстүрүп, ажаап алгаш, ам келер чылдың тарылгазынга үрезин фондуларын четчири-биле уруп алган. Областын элзэн хөй колхозтары ниитиниң мал ажылын хөгжүдериңиң үш чыл планын ажыр күүседип турар болгаш оон-даа өске.

Ол чедип алдыгач чедишкенин колхозтарнын организас, ажил-агынын быжыгларынга улуг дузалы чедирген. Колхозчу күш-ажыл-дын организациязынын кол хевир болур будурүлгени доктаамал бригадаларын быжыггаан—ажил-агынын будурүкчүлүгүни бедилеринге болгаш колхозтарнын орулгазын өстүрериңге улуг аргаларны берип турар.

Ам көдээ ажил-агынын чылынын төнчүзү. Ол чыл болза, колхозтар-нын акша болгаш натуралдыг орулгаларын өстүрүп, колхозчуларнын материалдыг чагай амыдырынын болгаш колхозчу көдээниң культу-разын көдүрериңге чаа улуг басымын кылган. Ам колхоз бүрүзү чылдын бүгү түнелин үндүрүп, ажык хуваалдазын кылыр ужурулу.

1952 чылдың январь айлан эгелзеш колхозтарга өчтөттүг болгаш өчтөт-соңгулда хуралдары болуп эртер. Чыл түнелдерин үндүрүп, колхозтарга өчтөттүг болгаш өчтөт-соңгулда хуралдарын чорудары—колхоз бүрүзүнүн амыдыралынга өөрүнчүг болгаш харысалгалыг болуушкун болур. Чыл өчөдү дээрге—артельдериниң ажил-чорудулгазы-нын бүгү адырларын, оң чедишкениниң болгаш четпестерини тодарадып көргүзүп турар эн чугула документ болур. Ынчангаш колхозтарга өчтөттүг болгаш өчтөт-соңгулда хуралдарын үлгерилг эртери колхозтарнын баштаар черлериниң, партия эге организацияларының чугула болгаш харысалгалыг хүлээлгези. Бо хуралдарны эртериңиң удуруу практиктиг дуза көргүзери районнарын партия, совет көдээ ажил-агы организанының база харысалгалыг хүлээлгези.

Ындыг турбузе чамдык партия, совет организациялар ол ажилдын ужур-дузазын чедир үнелеп көрбөй, колхозтарга эртен өчтөттүг болгаш өчтөт-соңгулда хуралдарын эртирип

тургаш, улуг четпестерни болгаш чазыгларны болдурган, хуралдарга артельниң кижигүнериниң хөй нуруузу ыяавыла келген турар дугайында көдээ ажил-агы артелиниң Уставынын негелдезин каржызы-биле үрзенир, колхозтарнын баштаар черлериниң ажылында улуг четпестерни ылертпезинер. Чижээ, Барын-Хемчик районун «Победа» колхозунуң өчтөт-соңгулда хуралына колхозчуларнын чүгле 51,7 хуузу, Улуг-Хем районун «Свобода труда» колхозунга колхозчуларнын 55,5 хуузу, Таңды районун «Чаа орук» колхозунга колхозчуларнын 62,7 хуузу кээп киришкен.

Элзэн хөй колхозтарга шүгүмчүлө болгаш бот-шүгүмчүлө кызы болган, колхозтарнын баштаар черлериниң ажил-чорудулгазын идепкейлиг болгаш бүгү талазы-биле чугаалажырын хандырбаан, будурүлгениң кол сорулгалары—ниитиниң мал ажылын оон ынай улам хөгжүдериңиң, бүгү көдээ ажил-агы культу-раларын дүжүттүңүн бүгү хемчег-биле бедилер, ниитиниң малының продуктулун бедилери-биле кады оң баш санын улам өстүрер, колхозтар-нын материалдыг болгаш күш-ажыл-чы бүгү аргаларын долузу-биле ажыглаар, колхоз будурүлгезинге колхозчуларнын күш-ажылын бурун мобилизаствар болгаш оң будурүкчүлүгүни бедилер, күрүнеге көдээ ажил-агы продуктуларын дужаар планнарын өй-шаанда күүседип болгаш колхозчуларнын материалдыг чагай байдалын бедилер, колхозтарга чуртталга бакынарнын, мал каяаларынын болгаш будурүлгө тудугларынын тудуушкун күштелдирер, 1952 чылда колхозчуларны сууржун амыдыралче шилчидер айтырылгакже колхозчуларнын кичээнгейни мөөңнээр ужурулу.

Колхозтарга өчтөттүг болгаш өчтөт-соңгулда хуралдарын 1952 чылдың февральге чедир эртериңиң организацияствар, 1951 чылдың дургузунда колхозтарнын ажил-чорудулгазын чугаалажырына колхозчуларнын идепкейлиг кирижин хандырар, колхозтар баштаар черлериниң, оң даргаларынын, ревизия комиссияларының, бригадирлериниң болгаш фермалар эргелекчилериниң ажылынын четпестерин илереди дугайында боттуг ажилды ВКП(б) райкомнары, райкүсүкмонар, көдээ ажил-агы организаны чорудаар ужурулу.

ВКП(б) райкомнары болгаш колхозтарга чуртталга эге организациялары бо хуралдарны организаствыг бедил денелге эртериңиң дугайында колхозчуларнын ортузунга тайылбыр ажылын чорудаар, коммунистерниң болгаш активтериниң, МТС-терниң удуруу ажилдакчыларынын болгаш специалистерниң күжүн эвилдээр ужурулу. Оон ынай колхозтар-нын удуруу кадрларын шилип тывар, таарыштып тургузар, кижизидер, база политика болгаш ажил херек талазы-биле хынаттыгач көдээ ажил-агынын специалистерин колхозтар даргаларына депшидип үндүрери эргежок чугула.

Колхозтарга өчтөттүг болгаш өчтөт-соңгулда хуралдарын чедишкени эртериңиң—колхозтарнын организас, ажил-агынын улам быжыдарынын, оларнын ниитилештирген ажил-агынын бүгү тала-биле хөгжүдериңиң эн чугула негелдези болур.

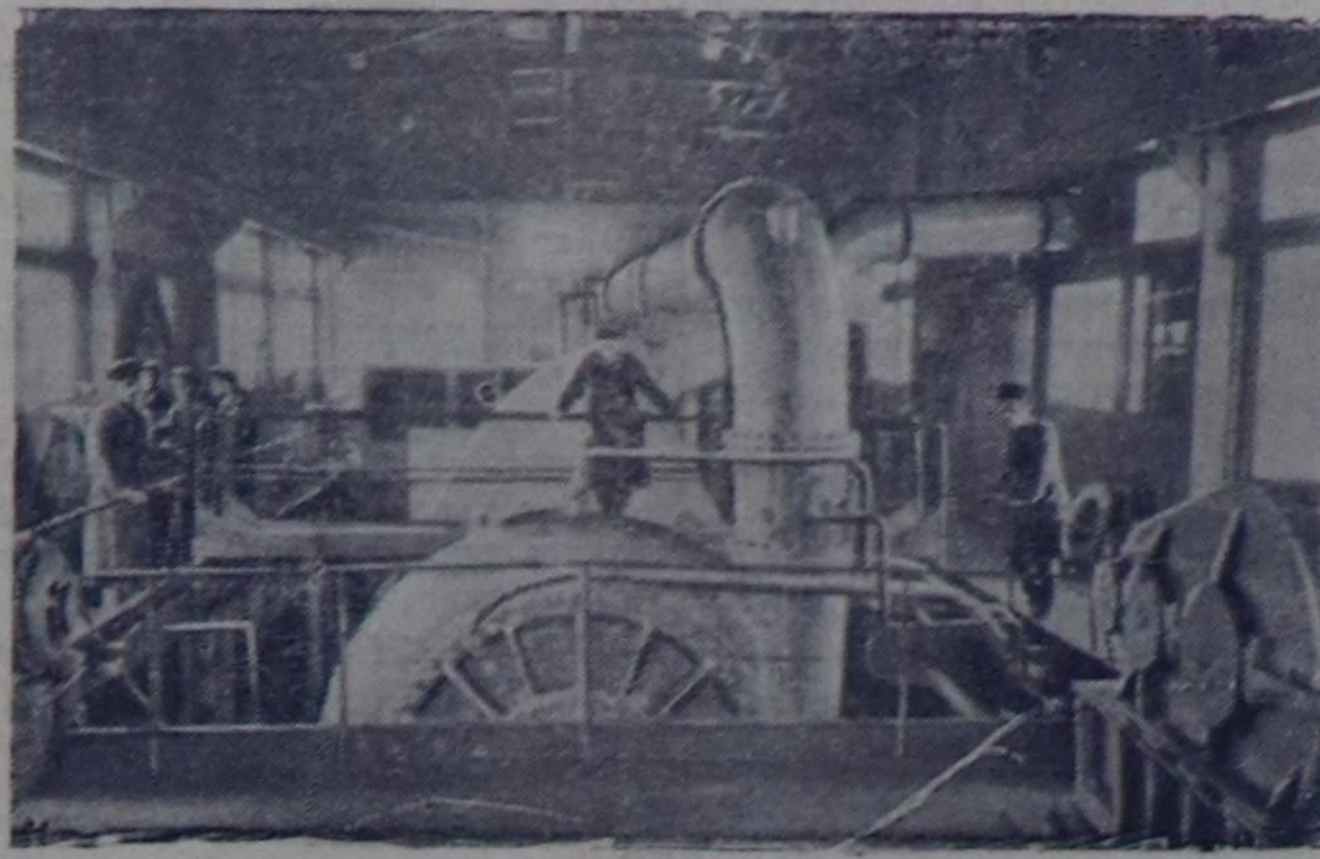
Ажилчы чоннар депутаттарының область Совединиң 5-ки сессиязын чыылдырар дугайында

Ажилчы чоннар депутаттарының область Совединиң эзгелчегил 5-ки сессиязын 1952 чылдың январь 31-де чыылдырарын ажилчы чоннар депутаттарының Тыва автономнуг об-

ласть Совединиң күүсөмү область Совединиң депутаттарына дындадып тур.

Область Совединиң күүсөмү.

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНДЕ

КУЙБИШЕВГИДРОСТРОЙ.—Делегейде эн-не улуг хемчээлдиг доврак сордурар «Сталинградский-1» деп терини күштүг машина улуг тудугда чеде берген. Ол 4 километр хире узун дурттуг черге бир шактын дургузунда мун-мун кубометр довракты казып шыдаар.

Чурукта: довракты сордуруп тургаш кастырар машинаның хөделер залы.

Чуруу М. Клименковтуу.

СЭТА-ның прессклишези.

Волга-Доннуң тудугжуларына чогадыкчы дузаламчылар

ЛЕНИНГРАД. Волга-Доннуң суг оруунун каналының болгаш Ростов биле Сталинград областтарнын черин суггарынын тудугларының дугайында СССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң доктаалының бир чыл оонга суг транспортуңуң инженерлериниң институтуңуң коллективни сталинчы чаа тудугта дуза кылдыр эртем-шиччилер ажилдарын калбартып чорутуушаан, ужуражып турар. Цимлянский шлюзуңуң шинчилер институтта чедишкени дооскан. Суггарылга каналдарына чоруур судноларнын чаа хевирин ажилдап кылган болгаш шылгап көргөн. Ам институттуң коллективни шак ындыг хевирин күштүг суднозуңуң телевилен кылып турар. Волга-Дон болгаш өске-даа чаа каналдарны ажылгала киирериңге томуйлаан чүктүг болгаш олуручуларнын чаа теплохоттарының телевилен кылыр талазы-биле хем флодунун министерствозунуң теп конструктор бюрозунуң эртемдээн ажилдакчылары улуг дузаы көргүскөн.

Кааналга лабораториязынын ажилдакчылары Волга-Дон каналын тудугжуларының бетонометалкаларны болгаш чер казар машиналарны ажылгала киирер шынарын бедилеринге дузалааннар.

Волгодончуларнын дилзэн эзутаар каналгаңың ийи электротуг шлангалыг чартык автоматтарын институт кылган.

(СЭТА).

Тракторлар септээриниң талазы-биле мурнакчылар

Чурттун бүгү машина-трактор станциялары тракторларын болгаш көдээ ажил-агы херекселдериниң септегелерин кылып турар. МТС-терниң мастерскаяларынын чаа дерин херекселдер-биле чепселгени болгаш мурнакчы технология-биле хандырткан чорук септекчилерини күш-ажылынын будурүкчүлүгүн дыка улгатырган, септегеге үндүрер чарыгдалды эвээжеткен.

Чита областын машина-трактор станциялары чаа-чаа немелде дерин херекселдер-биле болгаш станоктар-биле хандырттыган. МТС-тер чуур машиналарны, тускай херекселдерин, станоктары болгаш моторларны, өске-даа механизмдерни алган. Ол чорук болза, кижикүжү херектелерин будурүлгениң чамдык аар ажилдарын механизасчыдарына немелде арганы берген. МТС-те септелге ажилын органи-застварыңа белдирлешкен арганы

(СЭТА).

Чаа дээди өөрөдиге черлери

ССРЭ-ниң дээди чырыдышың Министрствозунуң шиптирин эзугаар чуртта элзэн каш дээди өөрөдиге черлерин организацияствар турар.

Хоорай ажил-агынын инжир-лериниң институтун Сталинградта тургузуп турар. Ол дээди өөрөдиге чери 400 студенттерни хүлээп алыр.

Кызылга (Тыва автономнуг обл-даска) башкы институту ажытынар. Петрозаводскиге (Карело-

Фин ССР) болгаш Тираспольге (Молда ССР) педагогика институттары организаствар.

Бо дээди өөрөдиге черлеринге өөрөдигелер келир чаа өөрөдиге чылындан эгелээр.

Коммунизмнин улуг тудугларына бедик билигли кадрлар белеткеп бээр Москваның В. В. Куйбышев аттыг инженер-тудуг институтунуң тудуу калбарып турар.

(СЭТА).

Чер болгандан

Ленинградтың библиотека кол-дктору бо чылын 20 муң ажыг номнары чоруткан. Хоорайнын болгаш областың библиотекалары 2.200 муң номнары болгаш брошураларын алган, оң ишинден марксизм-ленинизмниң классиктериниң чогаалдары үш чүс ажыг мун.

Риганың «Иманта» заводу лаборатор молотилкаларының мини-атюр машиналарын кылып үндүргөн. Ындыг машиналарын бөлүүн дуржугла участоктарына тараз бастырынга томуйлаан.

Казах ССР-ниң эртемнер Академиязынын Президиуму каучук лабораториязын тургузар деп шиптир-лзэн. Ол, болза, республикада бир-ле дугааргы эртем-шиччилер чери болур.

Урезин уруушкунун дүрген доозар

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Улуг-Хем районун колхозтары бол-гаш хуу ажил-агылары 1952 чыл-дын тарылгазына 10.428 центнер үрезин уруп алыр ужурулу тургаш декабрьны 29-ка чедир 9850 центнер үрезин уруп алган ийкепе азы планын 94 хуу күүсеткен.

Урезин уруп алырынның талазы-биле Торгалыда «Свобода труда», Чаатыда Киров аттыг болгаш Эйлиг-Хемде Сталин аттыг колхозтар эки ажилдаан. «Свобода труда» колхоз (даргазы эш Маклаков) үрезинге 1375 центнер кызылтас уруп алыр ужурулу тургаш 1450 центнерин, 350 центнер сула уруп алыр ужурулу тургаш 450 центнерин, 120 центнер арбай уруп алыр ужурулу тургаш 150 центнерин база 200 центнер картофель үрезин уруп алыр ужурулу тургаш 245 центнерин уруп алган.

Чаатыда Киров аттыг колхоз (даргазы эш Андросов) үрезинге 1600 центнер кызылтас уруп алыр ужурулу тургаш 1849 центнерин, 500 центнер сула уруп алыр ужурулу тургаш 600 центнерин уруп алган. Ол ышкаш үрезинер уруп алырынның планын Сталин аттыг колхоз 113 хуу, «Кызыл тулук» колхоз 111 хуу, Калинин аттыг колхоз 132 хуу, «10 дугаар улуг хурал» колхоз 107 хуу күүсеткен.

1952 чылдың часкы тарылгазынга белеткел ажилдары районда кал-баа-биле чоруп турар. Ындыг болза-даа, районун чамдык колхозтары часкы тарылганың белеткел ажилдарын кончуг четпес чорудуп турар. Ворошилов аттыг колхоз (даргазы Чаш-оол, партия эге организациязы-нын секретари Шивит-оол) тараа бастырылганы ам-даа дооспаан, ол колхоз үрезин уруп алырынның планын чүгле 60,8 хуу күүседип турар. Ынчаарга 20 тонна сула, 2 тонна арбай үрезин уруп алыр ужурулу тур-гаш ол культуруларны күүсетпзэн. Ол колхозтун ховуларда бастыртты-маан тарааларын мал чип турар, а үрезин уруп алырынның планын күү-сетпей турар.

Урезин уруп алырынның планын «Искра» колхоз 82 хуу, Димитров аттыг колхоз 78 хуу, Жданов аттыг колхоз 87 хуу, Маленков аттыг кол-хоз 60 хуу күүседип турар. Район-нун элзэн хөй колхозтары тараа бас-тырылганы амдыга чедир дооспайп турар чорук кончуг четпес.

1952 чылдың часкы тарылга кам-паниязын хуусаа бетинде бедик аг-ротехниктиг денелге эртирер дээш бүгү белеткел ажилдарын күштел-дирип чорудары нагетиниң турар.

Автохерээ өөренип турар

Курбанкың область конторазы-нын чанында ДОСААФ эге органи-зациязы автохерээ өөренириниң бөлүмүн организацияствар. Бөлүмде 25 кижиче бар. Оон иштинден 20 кижиче курбан конторазында ДОСААФ эге организациязында, 3 кижиче—областың ДОСААФ организациязында болгаш 2 кижиче хоорайнын Теп ажаалга кассазының ажилдакчылары болуп турар.

Бөлүмүнүн башкысы обл.ДОСААФ-тың инспектору эш Выгузов. Бөлүмүнүн программасын 150 өөрөдиге шактарына санаан.

Дараазында темаларны өөренип эрткен: автомобильниң ниити тургу-зуу, автомобиль шимчедикчииниң тургузуу болгаш оон ажилдаары, шимчедикчини сериндери болгаш оң кывар чар чүүлдер-биле ханды-рары.

Бөлүмүнүн дынакчылары чедишкенин өөренип турарлар. Ылангы эштер Соломатов, Боголяевский, Мугинов, Афонин, Кольцов, Губанов болгаш өскелер-даа эки өөренип тур-рарлар.

Курсту дооскаш, дынакчылар шоферниң адын алырлар.

Хуон кадарган болгаш бо аразын-да хойну чидирг чок ажаап, ыла-гыя чаш малдарны бүрүн камгалап, доруктуруп турар.

Хүлээлгезин күүседип турар

Сүт-Хөл районда Калинин аттыг колхозтуң хөй кадарчызы Дажы-Доржу бодунуң күлээнген ажылын ак сеткилиг күүседип турар.

Ол 1950 чылдан эгелеп колхозтун хоюн кадарган болгаш бо аразын-да хойну чидирг чок ажаап, ыла-гыя чаш малдарны бүрүн камгалап, доруктуруп турар.

Колхозтарын өчтөт үчөдүн экижидериче кичээнгей салыр

Көдээ ажил-агы артельдериниң организас, ажил-агынын быжыдарынын херзэнге өчтөт болгаш үчөтү-шын тургузары, колхозчуларнын ажилдаан күш-хүннериниң санааш-кынын болгаш демделгенин өй-шаан-да шын чорудары улуг ужур-дуза-лыг болур.

Биствг областың чаа тургузунган дыка хөй колхозтарында өчтөт бол-гаш үчөт сандаргай байдалда. Чижээ, Эвур районун «Коммунизмче орук» колхозунда малдын сан-даңызы билдинмес, малдын инчигары дептерин кылбаан, колхозчуларнын ажилдаан күш-хүннерин ай-айлап түнөөсө, ынанган, кым чезе күш-хүнү ажилдап ап турары билдин-мес. Ниитиниң чеминге хереглзэн аш-чемин сан-даңызы чок.

Тес-Хем районун Ленин аттыг колхозунун санагызы эш Хүлээр-оол колхозчуларнын күш-хүннерин ай санында түнпеп турбааны-биле ол ажилды үгдереткен. Колхозчулар Ойдуң-оол, Бадыраа, Биче-оол, Төмүр-оол оларнын 11 айлар дургузунда ажилдаан күш-хүннери санатын-маан. Ниитиниң чеминге үнген про-дукту аймааның сан даңызы четче эвес. Ону кайнаар, канчаар чарыг-аадаарын бригадирлер боттары-ла баш билип турганындан оон эки сан түнү үнмөй турар.

Ол районун Молотов аттыг кол-хозтун даргазы Севец 1951 чылда 2 тонна тарааны, 700 килограмм ажыг эътти, 70 килограмм хире сар-жагы, сметаны ниитиниң чеминге хереглзери-биле хову бригадири Ка-рымага үндүрүп берип турган. Ка-рыма ол продуктуларны ниити чеге-даа кирип, чангыс-чангыс кол-хозчуларга-даа үлгелзэн, херек кы-рында ол хире хөй продуктуңун чар-ыгдалының шын үчөдү ол колхозта чок.

Өчтөт, үчөтүн сандаргай байдал-да турары ниитиниң хөрөгизин сам-чыгдан будаар чоруктары чугаа чок болдуар. Бо Молотов аттыг кол-хозта көдээ ажил-агы продуктула-рынын өртзөн ниити хуралдан док-таатпаан. Оон уламындан колхозчу-ларга аванылап бээри көвүдөп тур-чула.

ВКП(б) Кызыл хооркомунун VII пленуму

1951 чылдын декабрь 27-де ВКП(б) Кызыл хооркомунун элечегил VII пленуму болуп эрткен. Пленум хоорайнын партия организациязында марксисчи-ленинчи өөрөдөлгөнү байдатын болгаш ону экинчилер хемчеглер дугайын база хоорайнык партия организациязының өзүлдөзи болгаш анык коммунистерни кижиздерини дугайын чугаалашкан.

Бир дугаар айтыргынын дугайында илеткелди ВКП(б) хооркомунун секретари эш Г. Н. Степанов кылган. Хоорайнык партия организациязы партия чырыдышкынына улуг сагыш салып турар болгаш кадрларның марксисчи-ленинчи өөрөдөлгөзүн элээн экинчилерни чедип алганын эш Степанов илеткелдинде эгезине демдеглээн. Бо өөрөдөлгөзү чылында партия чырыдышкынының четкизинде 3108 коммунистер болгаш партия кижигуну эвестер өөрөңип турар, азы эрткен чылдан 700 кижй хей. Марксизм-ленинизмниң университеттин, хоорайнык партия школанын болгаш бедиткен хевиринч бөлгүмнериниң дынакчыларынның саны барык ийи катап өскөн. Диалектиктик болгаш төөгү материаллиизмин, политкономиянын өөрөңир талазы-биле чаа бөлгүмнерин тургускан. 300 ажыг кижй марксисчи-ленинчи теорияны бот-өөрөдөлгө биле өөрөңип турарлар.

Политиктиг кичээлдериниң идея-теориянык дөңгөйлүн бедиң болуру чүгле мергежилдик пропагандинт кадрлардан хамааржыр. Ындыг болза-даа, ВКП(б) хооркомуну, оон пропаганда болгаш агитация килдизи пропагандист кадрларны кошкак удуртуп турар. Хооркомунуң секретары болгаш өскө ажалдакчылары политшколаларның бөлгүмнериниң кичээлдеринге эвээш олуржуп турар болгаш пропагандистерге хун-бурунуң дузаламчызын дыка четпес көргүзүп турар. Хооркомунуң парткабинети болза, политиктиг литератураның болгаш өөрөдөлгө-методиктиг дузалаар чүүлдерин делгелгезин эвээш организастап турар, теориянык болгаш методиктиг темаларга лекция номчулгаларын, консультацияларны ховар организастап турар, эки-эки пропагандистерниң дуржулгазын байдар болгаш непердери ажалды кошкак чорудуп турар. Эштер Лепешкин, Кузнецова, Шкалов, Евдокимов, Колюш болгаш өскө даа пропаганда болза, кичээлдерге ияк белеткенип, кичээлдерге идея-теориянык бедиң дөңгөлгө чорудуп, материалды соңуурганчык болгаш утка-шынардыг номчуп, ону бүгү дынакчылар ханызы-биле шингээдип алыры чедиң ап турарлар. Олар программанын материалды амгы үеңик болушкунары-биле болгаш коммунисттер тургузушкунуң практиказы-биле холбаштырып турарлар.

Ынчаарга, дааскан ажалды өзү барымдалап көөр, кичээлдерге багай белеткенип турар болгаш чамдык кичээлдерин үзүп турар Тырты-оол, Салдин, Павлов, Воляков, Евстигнеев ышкаш өскө-даа пропагандистер бар. Пропагандист эш Воляков материалды чамдыктай тайдырлабайн, харын чүгле дынакчыларның айтыргылары-биле болгаш оларнык чугаалары-биле кызыгарттынып турар. Пропагандист эш Евстигнеев барык шуптузун өөрөдөлгө номундан дүжүрүп бижип алган конспектини дынакчыларга номчурунуң аргазын хергелеп турары-биле оон кичээлдерди куду дөңгөлгө эртин турар.

ВКП(б) хооркому болгаш партия эге организацияларның хей кезин политиктиг өөрөдөлгөнү удуртурун колдунда ажалдык организастык талазын кире бергенин бо четпестер чугаалат турар-дыр. Организастык ажалдык учур-дузаны база чугула-ла, ында болза-даа кичээлдеринг идея-теориянык дөңгөлгөнү бедидери кол болур. Чамдык партия организациялары ажалдык организастык талазында-даа, эртинип турар кичээлдеринг шынарында-даа барык соңуургал салбайн турар. Авторотада, хоорайнык хергелекчилер нитилелдинде, ыш заводунда, обдастык хергелекчилер нитилелдеринг эвилелинде болгаш өскө-даа черлерде партия эге организацияларынң секретарьлерни өөрөдөлгө чылын өй-шанаа болгаш организастык эгелээринче улуг кичээлге салбааннар, ам үеде коммунистерниң өөрөдөлгөнү олар база багай контролдап турарлар. Авторотада партия организациязы политчырыдышкын ажалын кончуг багай удуртуп, харын оон секретари эш Тупишын боду бесин коммунистерге үлегер көргүспейн турар. Ол боду бот-өөрөдөлгө-биле өөрөңип турар деп санадып турар, а херек кырында чуну-даа номчувайн турар. Авторотаның командир эш Клышников марксизм-ленинизмниң университетинин кичээлдерин үргүлчү үзүп турар. Көдээ ажыл-агыйның область эргелелиниң партия организациязында бөлгүмнерге өөрөдөлгө боду чартык ай овалдап эгелээн

болгаш ам чүгле ийи кичээл эртинер.

Марксисчи-ленинчи теорияны бот-өөрөдөлгө биле өөрөңип турар элээн хей коммунистер, чикээлээрге эштер Кольцов, Мальцев, Шимит, Юдин, Килин, Аракчаа, Цевелев, Семен болгаш өскелер боттарының идея-политиктиг билин бедидер дээш шыңгы ажалдап турарлар деп илеткелге чугаалаан. Ындыг болза-даа бот-өөрөдөлгө биле өөрөңип турарларнын чүгле даңзында кирип турар боордан аңгыда, херек кырында мырнай өөрөңмейн турар ындаг эштер бар болуп турарын илеткелге көргүскөн. Септелге заводунда Грязнов, дээрбеде Кандауров, автоинспекцияда Линдовский, топографияда Барсуков, сапог мастер-станцияда Мадыр-оол болгаш өскө-даа чамдык эштер өөрөңмейн турар.

Лекция пропагандазынын, марксизм-ленинизмниң университеттиг болгаш хоорайнык партия школанын ажалынын байдалын илеткелди шүгүмчүлөп чугаалаан. Чамдык лекторлар — эштер Куренев, Харламов, Томилин олар чамдык лекцияларын идея-политиктиг чогуур дөңгөлгө номчувайн, чамдыктай частыргыларын кылып турар. Диалектиктик болгаш төөгү материаллиизмин башкызы эш Вайштейнг университеттиң дынакчылары чептүг негеденип салып турарлар. Кичээлдерге ол эки белеткенмейн турарындан лекцияларны соңуурганчыг эвес, эреңгей кылдыр номчуп, материалды тайдырлаарда частыргыны кылып турар.

Комсомолдуң политчырыдышкынынга партия удуртулганың дөңгөлгөнү куду болуп турарын илеткелди демдеглээн. Комсомолчуларның болгаш аныктарын чырыдышкын ажалында элээн хей улуг четпестер бар болуп турза-даа, ВКП(б) хооркомунуң бюрозун амаг чедиң ол айтыргыны чугаалашпаан.

Бодунуң илеткелдиниң төңчүзүнге эш Степанов болза, кадрларның марксисчи-ленинчи өөрөдөлгөзүн херээде частыргыларын болгаш четпестери дүргөн узуткаар талазы-биле хоорайнык партия организациязынын сорулгаларын чугаалаан. ВЛКСМ хооркомунун секретари эш Ширпей комсомолчуларның болгаш кижигуну эвес аныктарын политиктиг чырыдышкынының херээде четпестер дугайын чугаалааш, комсомолдуң чырыдышкын ажалын кошкак удуртуп турар чамдык партия организацияларын хомудап шүгүмчүдээ. Ыш заводунда болгаш электростанцияда бөлгүмнерге өөрөдөлгө чылы эгелээниңде бээр чангыс-даа кичээл болбаан. Эш Ширпей ВЛКСМ хооркому бо четпестерни узуткаар дугайында хемчеглер албаанын база минин чугаалаан.

Дараазында дааранылга комбинатынын партия организациязының секретари эш Синустов санал берген. Илеткелге оон адресин кирген шүгүмчүдө ол хүлээп алгаш, политөөрөдөлгөнү экинчилер дугайында партия организациязы кандыг хемчеглер ап чорударын чугаалаар боор деп, пленумун кижиздилгелери манап олурган. Ынчалза-даа, бо дугайында ол чангыс-даа өсү чугаалааан.

Политиктиг болгаш эртем билгилерин непердери талазы-биле нитилелдиң область килдизиниң харысалгалыг секретари эш Ломасев лекция пропагандазын экинчилерин, оон шынарын бедидериниң эрежөк чутулганын бодунуң саналына шыпйп демдеглээн. Бо айтыргыны хоорайнык партия организациязы ам өзрезинде бирги чертеңни учурдузалыг кылдыр чоруттайн турар.

Радионформация комитетиниң политиктиг дамчыдылга редактору эш Фюштейн харылаза эргелелинде бодунуң удуртуп турар комсомол бөлгүмүнүн ажалынын дугайын чугаалаан. Партия организациязынын (секретари эш Лавринович) эки удуртуп турарынын ачызы-биле өөрөдөлгөнү доктаамал чорудуп турар.

Марксизм-ленинизмниң кежеэки университетиниң ажалын «Шың» соңуунуң редактору эш Тобор-оол шүгүмчүлээн. Мында кичээлге кээп турары багай, чамдыктай лекцияларын идея-теория талазы-биле куду дөңгөлгө номчуп турар, эштер Степанов, Захаров болгаш ылангыя Вайштейн оларнык лекцияларында частыргыларын болгаш четпестерин тодаргай айтып шүгүмчүдээ.

ВКП(б) хооркомунуң пропаганда болгаш агитация килдизиниң эргелечкини эш Кузьмин оон удуртуп турар килдизиниң болгаш парткабинетиниң адресинге таварыштырган мырнай шың шүгүмчүлөлдү шүгүмчүлөп алган.

Парторганизацияларга бөлгүмнерге болгаш политшколаларга кончуг эвээш барып турарынын түнелелинде бо четпестер болган. Удуртулганың ындаг аргазында чылбар херек — деп ол чугаалаан. Түнелелинде ВКП(б) хооркомунуң

секретари эш Базыр-Сат санал берген.

Политөөрөдөлгөдө кол чүве болза, кичээлдеринг идея-теориянык дөңгөлгөнү болуп деп эш Базыр-Сат чугаалаан. Моон учурунда пропаганда килдизиниң кижиздеринче улуг кичээлге салып, оларга хун-бурунуң дузаламчызын көргүзөр болгаш оларнык ажалын контролдап херек. ВКП(б) хооркому болгаш хоорайнык элээн хей парторганизациялары амаг чедиң бо ажалдык оңза чугулазын чедиң билбейн турарлар. Пропагандистериниң ортузунда силден номчулга чорудар чорукту узуткаваанынын түнелелинде оларнык чамдыктары кичээлдерни кончуг куду дөңгөлгө чорудуп турарлар. Дынакчылар четке келбес, кичээл үзөр чоруктар эвээш эвес.

Элээн хей партия организациялары, пропаганда болгаш агитация килдизи база ВКП(б) хооркомунуң бүрүнү-биле политшколаларының болгаш бөлгүмнерин ажалы дээш, ылангыя марксизм-ленинизмниң теориянын бот-өөрөдөлгө биле өөрөңип турарларының өөрөдөлгөзү дээш контролды кошкак боттандырып турарлар. Партия чырыдышкынының айтыргыларын бистид соңуурганчыктын артынарынга кончуг кошкак чырыдып турар. Ол четпестерни шиптирлип биле узуткаарын болгаш партия пропагандазынын ажалын дык экинчилерни чедиң алырын эш Базыр-Сат бодунуң саналынын төңчүзүнге түнелп чугаалаан.

Ийи дугаар айтырыг талазы-биле илеткелди ВКП(б) хооркомунуң партия, профэвилек болгаш комсомол органдарының килдизиниң эргелечкини эш Киселев кылган. Эш Киселев партиянын кандидаттарын болгаш анык кижигунерин өстүрөр болгаш кижиздилгө талазы-биле партия организацияларынын ажалында чамдык чедишкенин дугайын чугаалаашпаан, бо ажал талазы-биле бодунун частыргыларын болгаш четпестерин тодаргай чылдаганын айткан.

Бо илеткел талазы-биле эштер Мадыр-оол, Сафронов, Шуклин, Кузнецов, Лавринович олар элээн шүгүмчүлөдиг саналдарын берген.

ВКП(б) хооркомунуң бюрозун болгаш партия эге организациялары ВКП(б) ТК-нын айтышкынарын, областың III болгаш хоорайнык V дугаар партия конференцияларын шиптирлерни күтөспешпаан, партиянык хуээлениң өстүрениче база анык коммунистерни кижиздилгөчө улуг кичээлге салыр апаргандар. Оон түнелелинде элээн чедишкенин чедиң алдынган.

Ындыг болза-даа, хооркомунуң бюрозун болгаш элээн хей партия организациялары амаг чедиң бо чутула айтыргыга частыргыларын болгаш четпестерин бодурунын уламчылашыаан турарлар. Чамдык партия организациялары партияга хүлээп алгыларын байдатын эки өөрөңип көрбей, кижилерни хынамчалыг болгаш чангыстап хынап алыр дугайында ВКП(б) Уставынын негеделин үрөп турарлар. Кым-на билдиршикин кириң болду, ону хамаан чок хүлээп алыр чорукту чамдык парторганизациялар бодурун турар. Бодунуң хуээлениңге ажалчынарның болгаш нителгөңиянын эки-эки төлээлекчилерин кандыптай турарынын учурунда партия организацияларынын өзүлдээн оожум. Септелге заводунуң, авторотанын, алгы заводунуң, дааранылга комбинатынын болгаш өскө-даа черлериниң партия организациялары ол черлерде стахановчулар болгаш шалпычылар хей турда-ла сөөлгү ийи чылдын иштинде партияга чангыс-даа кижй хүлээп албааннар. Моон учурунда ВКП(б)-ниң кижигунунге 170 кандидаттардан 94 кижй кандидат стажын эртинер туруп турар. Электростанцияда, авторотада, алгы заводунда партия организациялары анык коммунистерни хей-нителиниң ажалынаг четпес хандырып турарлар. Олар партия хуралдарынын ролун чедиң үнелесейн турарлар.

Бо ийи айтыргыларын талазы-биле пленум делгеткенгй шиптирлерни хүлээп алган.

Өскө черже өөрөңип чоруп барганын барымдалаш эш Н. И. Гольцевти пленум ВКП(б) хооркомунуң секретаринын хүлээлгезинде хостаан болгаш бюро составындан үндүргөн ВКП(б) хооркомунуң секретаринге П. Т. Киселевту бадылаш, ону партия, профэвилек болгаш комсомол органдарынын килдизиниң эргелечкининиң ажалындан хостаан. Партия, профэвилек болгаш комсомол органдарынын килдизиниң эргелечкининге эш П. Г. Стодоляны бадылаан. Эш В. Г. Игнатова өскө ажалга барган учурунда ВКП(б) хооркомунуң үлетпүр килдизиниң эргелечкининиң хүлээлгезинде пленум ону хостаан. Үлетпүр килдизиниң эргелечкининге эш А. Д. Лутанини бадылаан.

Херээженнер—колхозта улуг күш

Кызыл районун Ээрбек сумуда Бай-Булуң көдээ ажыл-агый артелиниң колхозчу херээженнери артелиниң ажыл-агыйны бугу тала-бире хөгжүдөр дээш нитиниң күш ажалына илдепкейлиг киржиң турарлар.

Оң бир айларын дургузунда колхозтун херээженнери 68 кижй нитини-биле 3682 күш хүннерин ажалдаан. Дыка хей херээженнер нитиниң күш ажалына оңза илдепкейлиг киржиң, хей күш хүннери ажалдап алганнар. Чижээ, хойжу Оюн Салзынмаа колхозтун нитилештирген хой малынга 5 чыл иштинде үргүлчү ажалдап келген. Мал ажалына мергежээн, бо чылын төрөөн 170 хойлардан 170 хураганнарын, 63 төрөөн өшкүрлерден 60 аялларны бүрүн камгалат ап, күш-ажылчы улуг чедишкенинин түнелелинде күсү ажык хуваалдазындан күш-хүнүнүң санынга бир килограмм кызылгасты ап, нитизи-биле 360, 90 күш хүннерин ажалдап алган.

Ол ышкаш малчын Кожайна 97 төрөөн хойлардан 97 хураганнарын, 72 өшкүрдөрдөн 72 аялларны бүрүн камгалат алган. Оон-биле олар башкы Сталинка Тыванын ажалчы чынарнын чоруткан чагазынга холбаштыр социалистик чарышка алган бот-хүлээлгелерин ажал херек кырынга күтөспештер. Колхозчу херээженнеринг ажал-агыйга киржилгезин улам күштөлдирер сорулга-биле колхозтун баштаар чери уруглар ялызын эрткен чаксы, күсүк ажалдар үезинде организастап тургускан. Аңаа 30 ажык колхозчуларнын бичий уруглары турган.

Колхозчу херээженнер ам колхозтун бүгү ажалына эр улус-биле бир демей шак ынчаар-киржиң турарлар. Бо чылын чаксы, күсүк хо-

во ажалдарынга 60 ажык херээженнер доктаамал ажалдап, күсүк дүңүт ажаап алышынын ажалдарына олар колхозтун хей-хей ногаа тарылгазынын дүждүдүн ажаап алганнар. Огородка бригадирлеп ажалдап турган Эоя Казанцева бүгү колхозчу херээженнерге үлегерин көргүзүп, 290 күш хүннерин ажалдап алган. Ол ышкаш комсомолчу Оюн Кертик 180 күш хүннерин, саанчы Сетинг, Хандыжаа 222 күш хүннерин ажалдап алганнар. Ол ышкаш мурнакчы колхозчу херээженнерин саны өскөн.

Колхозчу херээженнер бодунуң колхозтун ажал-агый, культураның сайзырап өзеринге улуг ажалдарын кылганнар. Шаанда самдар кидис өггө чурттап чораан арат херээжен Ондар Каванын ажал амдыралы ам эсулуг сууржул, чурттагалыг, культурулг колхозчу болу берген. Оон бажындыла культурулг чурттагаланын янзы-бүрү херекселдер бар: 4 демыр орунар, стл, сандайлар, дааранын машина бар. Оон ыңай 20 ажыг азырал куштарлыг, бажын долгандыр хериминг, ногаа культуруларын ол болу чыл бүрдө олуртуп ап турар. Мындагы ажалыг культурулг бай чурттагалге колхозчу херээженнер хун-бүдүг оон-ону биле шыянып турарлар.

Ынчангаш, колхозтун төвү чокта чаа-ла эвээш саныг бөлүүн бажын-нарыг турганындан, ам чурттагалын 20 ажыг, чаа чангыс аай хевир-лиг бажынары-биле каасталган. Моон мурнунда колхозчуларнык уругларынын өөрөңир школаны чок турган, ам бо чылын 1—4 класска чедиң 60 ажыг уруглар өөрөңип турар эге школалыг болган. Колхозка мурнунда радио чок турган, ам кол-

хозчулар областын болгаш Москва-нын радио дамчыдылгазын диннап турар апарганнар. Колхозтун өскө черлер-биле телефон харылдазын тургустунган. Бо чылын колхозтун чанында областың улуг бугурулгезин болур хөмүр даш шахтазы ажыткан. Колхозчу суурга ам удавас Ильичиниң лампазы чайындыр хып келир. Ону боттаңдыр дээш колхозчулар ам белеткед ажалдарын чорудуп турар.

Чаагай чурттагаланы бот-ла бүгү чүүлдерин туруп тургусары чүгле колхозчуларын боттарынын чук-күдүлүг болгаш ак-сеткилдиг куш-ажылындан хамааржып турарын колхозчу херээженнер балип турарлар.

Ындыг болза-даа, колхозта күш-ажылчы улуг күш болза, колхозчу херээженнер деп чүвени ол колхозтун баштаар чери, ында партия организациязы ам-даа чедиң үелеп көрбейн турарын демдеглээр чутула. Партия организациязы херээженнер организациязынын ажалына дузалашпайн турар. Колхозчу херээженнерниң ортузунга агитация-массалыг ажалдарын сула чорутканы-биле чамдык Кара-кыс, Эшкү-Саар, Танава, Кертик-Кара дээш ышкаш колхозчу херээженнер күш-ажылчы мнимумун күтөспеш чоруктар таварылга эвес. Сорулга болза, колхозта партия организациязында колхозчу херээженнерниң ортузунга масса-политиктиг кижиздилгелге ажалдарын улам күштөлдирип, херээженнер организациязынын ажалын эки удуртуру негетинип турар.

М. ЧАМЗЫРЫН.

Колхозтар тудугларынын ажалын экинчилер

Сөөлгү үеде ВКП(б)-нин Чаа-Хөл райком колхозтар тудуун удуртуун элээн экинчилер ВКП(б) райкомунуң бюрозунга бүгү колхозтарын тудуг бригадаларынын бригадирлерин бадылаан. Райком бюрозунда 1951 чылдын дургузунда колхозтарда тудуг ажалын чоруп турар байдалын дугайында айтыргыларын 16 удаа чугаалажып, колхоз даргаларынын болгаш партия эге организацияларынын секретарьлериниң колхозчу тудугчулар ортузунда партия-политиктиг ажалдар талазы-биле илеткелдерин дынап, тодаргай доктаалдарын үндүрүп келген.

Колхозтарын тудуг ажалынын организастыг хемчеглерин хун-бүрү удуртуру-биле ВКП(б) райкомунуң бюро кижигунерин колхозтарга быжгелди турган. Тудуг ажалын дүргөдөп чорудары-биле колхозтарын болгаш тудуг бригадаларынын база тус-түс бызаңчыларын аразына социалистик чарышты калбарткан, партиянын полит-кижиздилгели ажалын тудугчулар ортузунга күштөлдирген.

Бо ажалдарын түнелелинде районун колхозтары 8000 кубометр тудуг ыяны белеткээр тургаш, 100 хуу күүсөткен, чурттагалың 97 бажынарын тудуп тургаш, декабрынын 30-ге чедиң 43 бажынарын ажалдап кийрген болгаш 48 бажынарын ам тудуп турар. Малдың 20 кажаларын тудуп тургаш, 11 кажаларын ажалдап кийрген, 9 кажаларын ам тудуп тур-

ар. Колхозтар тудуунда 181 кижй, 41 айт, 1 машина доктаамал ажалдап турар.

Тудуг ажалын чорудар талазы-биле Ак-Туруг сумузунда Ленин аттыг колхоз (даргазы эш Толтук-оол, партия эге организациязынын секретари эш Аспан-оол) эң эки ажалдаан. Колхоз бо чылын чурттагаланың 10 бажынарын тудуп планыг тургаш, 7 бажынарын бүрүн ажалдап кийрген болгаш 14 бажынарын тудуун үргүлчүлөп турар. Малдын 3 кажаларын тудуп тургаш, шуптузун кылып дооскан. Колхоз 100 тонна тарва урар складты ажалдап кийрген. Тууйбу заводу 50.000 кезек тууйбу кылып планын 120.000 чедиң кылды, эки ажалдаан.

Ол колхозтун тудуг ажалында мурнакчы бызаңчылар хун-бүрү өзүп турар. Чижээ, бызаңчылардан эш Болат хун-бүрү ажал нормазын 175 хуу, комсомолчу Мактар-оол 150 хуу, коммунист эш Доржу 150 хуу, эш Сюрюп 135 хуу, херээжен Чолдак 125 хуу күүсөдип турарлар.

Ол ышкаш Урбун сумузунда Сталин аттыг колхоз (даргазы эш Сюктер, партия эге организациязынын секретари эш Очур) колхозтун кол тудугларынын планын багай эвес күүсөткен. Ол колхозта тудуг бригадир комсомолчу эш Суван бодунуң хүлээлгезин кончуг эки күүсөдип, колхозчу бызаңчыларын организастыг удуртуп келген. Ында колхозчу тудугчулар Апал-оол, Хавак, Севээн, Даржаа олар ышкаш мурнакчылар хей.

Районда көдээ болгаш колхозтар тудуунуң килдизиниң эргелечкини Годунов сөөлгү үеде бодунуң онашкан ажал херээңге оңза кызымак ажалдап турар. Партия эге организациялары колхозтар тудуунуң ажалына боттарынын коммунистериниң 25 хуунаг кийрген.

Ынчалза-даа, районда колхозтар тудуунда четпестер ам-даа бар. Чамдык колхозтарын даргалар болгаш партия эге организацияларынын секретарьлери колхоз тудуунуң ажалын четпес удуртуп турарлар. Чижээ, Чаа-Хөл сумузунда Молотов аттыг колхоз (даргазы Бегзи, партия эге организациязынын секретари Дажы-Лама) чурттагаланың 12 бажынарын тудуп тургаш, чүгле 4 бажынарын туткан, мал кажалары тудуп планын күүсөтпези, ынчангаш тудуг ажалынын талазы-биле эң багай ажалдыг колхоз болуп турар. Ол ышкаш Кара-Талда «Победа», Чаа-Хөлде «Бай-Булуң», Кызыл-Дагда «Бурунгар» колхозтар тудуг ажалынын талазы-биле өскө колхозтарын дөңгөлгөн чылып каап турарлар.

Партия организацияларынын болгаш колхозтарын баштаар черлерин мурнунда ам үеде салдынып турар кол сорулга болза, 1952 чылдын тудуг материалдарын четчирин-биле эрте белеткеп, бо чылын болгулааны ышкаш чамдык четпестерни каттап таас уjurлуг.

Т. БЕГЗИ,

ВКП(б)-ниң Чаа-Хөл райкомунуң секретари.

Колхоз тудуунуң планын кылыр дугайында

Бистин областа колхоз суурларынын тудуглары калбаа-биле чоруп турар. Нитилештирген малдарга чаа кажаларын тудуп, суг күжү-биле ажалдаар электростанцияларын тургузулуп турар. Колхозчулар чурттаар чурттага бажынарын тудууну колхоз бүрүзүнде хейнү тудуп турар.

Колхозтарда тудуглар дүргөн темпиги, план өзугаар чорутулуң турар. Ол болза, бугурулгенин нити чыл планынын кол кезээ болур.

Колхоз тудуунуң планын кылыры хей күштү үндүрерин негеп турар, ынчангаш тудугуң чыл планын кылырда бугуң чартык, азы ийи ай бурунгар эгелээр херек. Кызыа чогуур тудугуң хемчээлин колхозтун мурнунда тудуп турар кол сорулгалардан, ажал-агыйны кол адырларын, мал ажалын хөгжүдериңден, колхозтун, ажал-агыйгы күчүзүн улга-тырарындан, колхозчуларын чурттага болгаш культура-амыдырал бажынарын талазы-биле эргелелин хандырындан илеретинип тургустунар.

Колхозтун тудуг ажалынын талазы-биле планын кылырынга көдээ болгаш колхоз тудуунуң район килдизиниң ажалдакчылары колхозка улуг дузаламчы чедиңер хүлээлгели. Ол ажалдакчылар колхоз даргазы, тудуг бригадаларынын бригадирлери болгаш көдээ ажал-агыйны тускай эртемнелери-биле кады колхозчуларын чурттага бажынарын, мал кажаларын, бугурулгелге болгаш культур-амыдыралды тудуг-

ларын кашты, кайы хире хуусаада, кандыг төлөвилек өзугаар болгаш кандыг хөреңги-биле тудуп тургузарын тодардыр уjurлуг.

Район килдизтериниң техниктери болгаш инженерлери чангыс аай төлөвилелди шипип алырынга, тудугун аягы-агы тудуунга тудуг магерини белеткээринге болгаш ону дажыларынга чеже ажалдын күжү, тудуг материалдары, транспорт хергелетинерин тодардырынга колхозтарга дузалажыр.

Колхозтун тудугта хергелээр ашха хөреңгизин үлетимес фондунуң хөреңгилерин-биле, а ол ышкаш эп болур чээлиге үндөйлеп тургузар.

Бо бүгү ажалдын түнелдерин ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлөдөниң бадылааны колхозтун чыл бугурулгелериниң формазынын таблицаынга демдеглээр.

Устүнде кийрген кол чарыгдалдарда аңгыда планга хер-херекселдер, а ол ышкаш механизмдер, чангыс аай хевиринг төлөвилелдер тып алырынга болгаш белеткеп алырынга чарыгдар чарыг

Район Сөвөдүнүң алды дугаар сессиясы

Балык тударының планын күүседир

Областың чурт үлетпүрүнүң материал хандырылганын канчаар организастанганын

Ажылчы чоннар депутаттарынын Кызыл көдөз район Сөвөдүнүн 1951 жылдың декабрының 28-те болган 6 дугаар сессиясына райондун колхозтарын организастан, ажил-агый талазы-биле быжылгаар кемчелер дугайында болгаш база райондун культур-чырыдышкын албан черлеринин ажылынын дугайында айтырыгларын чугаалашкан.

Бир дугаар айтырыгың дугайында райкүссомунуң көдөз ажил-агый килдизинин эргелекчизи эш Достак-оол илеткел кылган. Сессияга болган илеткелден болгаш депутаттардың санал шүтүмүдөлинден илерезни болза, райондун колхозтары моон мурунда эртен чыдарга бодаарга 1951 чылда организастан, ажил-агый талазы-биле элзэн быжылган. Райондун 8 колхозтарында ажилчы араттарының 88 хуузу катышкан болгаш районда тарылга шөлдеринин 97 хуузу, райондун бүгү малының 90 хуузу колхозтарын илэти мал болуп турар.

Колхозтар күрүңенин мурунга планнн ажил-агыйларын эки күүсеткен. 1951 чылда күрүңега тараа дугаар планнн колхозтар сентябрь 15-те 111 хуу күсеткен. 1952 чылдың чаксы тарылганын хергелээр үрезин урушкунунун планын колхозтар 102 хуу күсеткен.

Райондун колхозчуларының аразында муракчы таражыларының саны дык эвүп турар. Чижээ, «ТАРН 12 дугаар Улуг хурал» колхозта Капустина, Биче-оол, «Совет Тыва» колхозта Даа-Хөс, Шожун, Кунгаа, «Чербы» колхозта Казырыктай олар ышкаш үлгелерин эки ажилдап турар бедик дүжүттүг мастерлери колхозтарда эвээр эвес.

Райондун колхозтары нийтелиштерген малды өстүренини планын бүгү чүзүн талазы-биле бо чылын бүрүн күсеткенер. 1951—1952 чылдардың кыжынында малдын быжыг чем суурун белетээр талазы-биле колхозтар улуг ажилдарын кылганар. Районда бар 8 колхозтарын 5-жи ажил-агый талазы-биле чедишкенин болган дээш бо чылын чазак шаандалды-биле шаанаткан чорук ол колхозтарның чедишкенин ажилын херечилеп турар.

Устүнде чедишкенин ажилдарды кады колхозтарын организастан, ажил-агый талазы-биле быжылгаар дугайында район Сөвөдүнн күссө-

му, оон көдөз ажил-агый килдиз болгаш сумулар Советтери четес ажилдап турганы сессияга илерез. Райкүссомунуң даргазынын оралакчызы Селин «Бай-Булуң» колхозтун сизген кезер шөлүндө 4 га черин хуу ажил-агыйларга чөпшээрер берип, көдөз ажил-агый артелинин Уставына удур чорукту кылып турган. Колхозтарның нийтелиштерген мадларында чамдык колхозчуларга чээлиге берипкеш, ам-даа төлөдип албаан чүүлдер бар. Чижээ, «Бай-Булуң» колхозтун нийтизи-биле 24 баш малы улус холунда ере кылдыр санатынын турар, ол ышкаш чоруктар «Совет Тыва», «Малчын» колхозтарда бар.

Колхозтарда күш-ажыл хүнүнүн үчүдү кончукт чөптөс, чамдык ажил кылбаан кижилерге куруг чөге күш-хүнү санал берил турган чоруктар кончук хөй. Колхозчулар күш-ажылдың сагылга чурумун сагывайн турар. «Бай-Булуң» колхозта күш-ажыл кылып шыдаар 140 колхозчуларын 40 хуузу күш-хүнүнүн минимунун шүүт күсөтпээр. Ындыг чоруктар өске колхозтарда база бар.

Ийи дугаар айтырыгың дугайында культур-чырыдышкын килдизинин районда инспектору эш Сумбева илеткел кылган. Райондун культур-чырыдышкын албан черлеринде улуг четпестер бар. Эрбекте, Кара-Хаакта клубтар канчы-даа план чок ажилдап турар болгаш ында культур массалыг ажилдарын чорутпайн турар. Культур-чырыдышкын албан черлеринин ажилдакчылары харысалга чок ажилдап, күш-ажылдын сагылга чурумун үргүлчү үрөп турар. Чербиде клуб эргелекчизи Камаа сөөлгү үеде ажил кылбас, арагаже шүүт хандаан. Ол ышкаш номчулга бажынары база-ла багай ажилдап турар. Көк-Тейде номчулга бажыны болгаш ында кызыл өг ам 4 ай иштинде ажилдаваан. Харын сөөлгү үеде кызыл өг колхоз төвүндөн ырак ээн черде туруп калган. Ол ышкаш райондун чамдык колхозчуларын кино-биле чөп хандырбай турар. «Малчын» колхозта 1951 чылдың дургузунда чангыс-даа катап кино көргүспээр.

Устүнде айтырыгларың дугайында район Сөвөдүнн сессиясы делегренгей шийтирни хүлээр алган.
А. СУНДУЙ.

Колхозчу малчыннар

Каа-Хем районда «Лениния орук» колхозтун хой кадарчызы Конзатмаа, хаан ажаакчызы Ошарова болгаш инек ажаакчызы Салчак Найдимай олар эки ажилдап, колхозтун муракчы малчыннары болуп турарлар.

Конзатмаа эртен чайын хойнун оларын эки таарыштыр кадарганындан оларын күжү семис болуп турар.

Ол ышкаш Конзатмаа малдын чаш оолдарын ам бүрүн камгалап ап турар.

Колхозтун хаан фермазынын хаан ажаакчызы Ошарова хаан өстүренинн талазы-биле алган хүлээлгенин үргүлчү ажыр күссөдип, хаанын оолдарын ам бүрүн камгалап ап турар.

Г. КИМБЕЙ.

Областың улус судтарының ажылынын улам экижидер

Тыва автономнуг областа улус судтарының (улус шийтекчилеринин болгаш улус төлээрлеринин) соңгулдарынн областың ажылчы чоннары политиктиг бедик көдүрлүүшкүнүн, эл-сеткилдиг чангыс аай катыжышышкыны алаа-биле болгаш күш-ажылды улуг чедишкенири-биле уткаанар. Улус судтарыга алдар болдурган социалист чарыштарын Кызыл хоорайның үлетпур будурлгелери: алгы заводу, далган дээрбени, сапог мастерскаязы болгаш топография чыл планирнин күссөткени-биле түңзөөнер.

Бай-Тайга районун «Мурнакчы» көдөз ажил-агый артели чурттаар бажынарнын тулдун планын 100 хуу, мал кажлааларынн тулдун планын 125 хуу күссөткен болгаш нийтинин малын өстүренини күрүне планын 164 хуу күссөткен.

1952 чылдың тарылганын ажилдаар үрезин урушкунунун планын Бин-Хем району 108 хуу, Каа-Хем району 110 хуу күссөткенер.

Танда районун «Элегес» совхозу тракторлар септээринин квартал планын эки шынарлыг күссөткен болгаш комбайн септеленинин планын 400 хуу күссөткен. Ол ышкаш трактористер эштер Корован, Старшев, олар трактор септээринге ажил нормазын 200 хуу күссөткен.

Тожу районун «Май 1» колхоз соңгулда хүнүнге уткуштур күрүңе 4221 диннин, а аңчы Талыкый 16 кишти дужааган.

Улус судтарының соңгулдазының белеткенин үезинде обласка 213 агитколлективтер, 3389 агитаторлар совет чазактын, большевик партиянын иштин, дашкыч подлитказын, совет улустун маадарлыг, тайкыч күш-ажылдын, совет судтун сорулгаларын, оон эң-не демократтыг принциптерин сонгукчуларга тайылбырлап бергенер.

Бистин областың кемперинде болгаш халдеринде янзы-бүрү балыктар хөй. Балык болза, бойдустан чутула өртөк унелиг байлактарынын база бирээни болуп. Ону кемге хергелээринден аңгыда эмге болгаш өске-бича сорулгаларга ажиллап турар. Бичангаш балык тударынын планын күссөдир чорук чугула сорулга болуп.

Енисей болгаш ынаар кирген өске доора кемперни болгаш сугларын санавакка безин Танды районун денискээринде Чагытай хөл, Тожу-да Улуг-Хөл, Азас, Мянжун-Тайгада Чугул-Хөл, Хиндигтиг-Хөл, Барыин-Хемчикте Кара-Хөл, Тере-Хөл районда Тере-Хөл болгаш оон өске-даа балыктыг хөлдөр хөй. Ол хөлдөр бурнузүндө-не чыл бүрдө 50—60 тонна балыктарын туруп ап турар. Бир тонна балык 10 бола малдын ээлин солуп турар. Моон алгаш көөрге, балык тудар чорук бир чүүлүндө мал бажын өстүренин улуу идигни берип турар болгаш ийи чүүлүндө чурттакчы чончу аш-чем хергелдич хандырарына канчаар-даа аажок чугула ужуру-дузалык деп чүве тодаргай.

Балык тударынын планын күссөдир чорук өске ажил-агыйның кам-

панилары-биле бир демей чугула ажил болуп. 1951 чылда балык тударынын планы декабрь 1-ге чедир нийтизи-биле 86 хуу күссөткен. Балык тударынын планын Кызыл болгаш Танды районун хергелел кооперациялары күссөткен. Оон өске районнар балык тударынын планын күссөтпейн турар.

Облпопробсоюзтун садыг килдизи балыкташкынын чайгы сезонунда кол балыктыг район болуп Тере-Хөлче дус октап бербээнинн хараазы-биле ол район бо чайын балык тудар ажил чорутпаан чорук дыка четпес. Областың база бир кол балыктыг району болуп Тожу району (райпо даргазы эш Аракчаа) бо чылын балык тударынын планын чүгө 30 хуу күссөткен. Ынчаарга Чөөн-Хемчик, Сүт-Хөл хергелиг районнар балык тудар ажилды чугулага көрбөй турар. Балык тударынын планын күссөдир дээш ажил чорударынын улуу, харын ол районнарның райполар даргалары «хемчик суунда чок чүвени канчаар боор ону» деп чугаалап турган чүүлдер бар.

Ынчангаш балык тударынын планын күссөдиринче бүгү күштөри салып тургаш бо чылдын балык тудар планын ыязыла күссөдирин чедиң алыры чугула.
И. ТОРЖУ.

Түңнел чок аңнаашкын

ШАГААН-АРЫГ. (Телефон-биле). Аннырынын өлүк планын күссөдир дээш демисел чорудары партия, совет, ажил-агый болгаш хөй-ниити организацияларының чугула сорулгалары болуп. Ындыг турбуже, бо ажил Улуг-Хем районда кончук четпес чоруп турар.

Улуг-Хемде Димитров аттыг колхоз 1951—1952 чылдарынн кыкчы аныыр сезонунда Орусайга баштаган дөрт кижир киржикчилер аңчы бригаданын аыткыры үндүргөн. Олар аныыр сезонунда ийи муң дин, ийи бөрү, чээрби са болгаш күзүн, чээрби колдан, беш дилги, чээрби эликтерин өлүргөш белеткел органнарына дужаап киирер хүлээлгели чорутканар.

Кызымак ажилдакчы

Өвүр районун Саглы сумуда эмнеге пунктузунда анык комсомолчу А. Сидорова ам 2 чыл дургузунда ажилдап турар. Ол 1949 чылда Кемеровоңуң фельдшер-акушерка школын дооскан болгаш оон келгеш Саглы сумуга ажилдап эгелзэн.

Сумунун ыраагы, ында таныжар кижир чогу болгаш кол чурттакчы чончуң дылы—тыва дылды билбеси бо бугу чүүлдер аңа баштайгы үеде берге байдалдарын таварыштырып турганы чугаа чок. Ындыг-даа болза, комсомолчу Анна Андреевна орта биче-даа мунчулбаан: Улуг дегем Төрзүн чуртунун кайы-даа булуңунга совет кижир бурзун хөйүнчү херээ дээш кызымак, ак сеткилди ажилдарындан өске хүндүлүг хү-

лээлге чок деп чүвени ол медепер билгеш, ажил амыдыралына бооп турган үстүнде ышкаш ийи чангыс бергелери херекке-даа албаан.

Хүлээңе ажилыңа кызымак байдалын А. Сидорова баштайгы хүнеринден эгелзеш-ле көргүзүп эгелзээн. Анаа келген улустарга ээлдек, оларның айтырыгларына долу харыны берип турар. Бодунун ажилын чүгө аарыг кижилер эмнээр-биле кызыгаарлавайн, харын янзы-бүрү халдаарылыг аарыглары баш улуг будурбас болгаш арыг шеверин айтырыгларының дугайында лекция беселдарын чурттакчы чонун ортузунга үргүлчү кылып турар.

Н. КОЛАЕВ.

Т. САРЫГ-ООЛ.

Социалист будурулгелеринин үзүктел чок ажилынын болгаш асортиментинин бүгү хевирлерин таварыштыр үндүренин бир чугула байдалы болза, будурулгени чиг-этбиле, материалдар, оттулар чүүл болгаш электри энергиязы-биле хандылары болуп.

Чурт үлетпүрүнүн ажилын экижидерде чурт иштин чиг-эт баазын тургузары, хөй куш-ажыл киир ажилдарын механикастаары, чаа техниканы будурулгеге канба-биле ажиллаары чугула. Чурт иштин чиг-эт баазы чокка ажилга чедишкенин билдире.

Чурт үлетпүрүнүн будурулгелеринин быжыг чиг-эт баазы ам-даа чок болуп турар. А будурулгелерин директорлары чиг-эт тып алырынын орунуга чүгө будурулге планын кандыг-бир арга-биле күссөдип алырынын аргазын боданып турарлар. Будурулгелерин чиг-эт болгаш материалдар-биле хандырап талазы-биле чурт үлетпүрүнүн хандырылга чери хүлээлгелиг болуп. Ынчалза-даа ол хандырылга чери ажилын экижидип шыдавайн турар. Ол чорук будурулгелерде план күссөтпейн турар чүүлдерин болдуруп турар.

Чижээ, 1951 чылда областың бү-

дурлгелеринге 1.100 муң рубльдин бараанын наряд-биле үндүргөн. Ынчалза-даа, ноябрь 28-те меделер-биле алырга, ол нарядтын 30 хуудан эвээр ажилгалче кирген.

20 муң рубль нарядка кирген алы-кеш барааннарын хандырылга чери садып ап шыдаваан, оон ужурундан сапог даараар мастерская планын чамдыкта күссөтпейн берил турар чоруктар бар. Даараар комбинатта хөвөн, хөвөн-саазын кылыгыл пестер болгаш өске-даа материалдар чедишпейн турар. Ышк заводунда четче кылдырмаан, саарылгаже үм-мзон стол, сандайлар ам-даа дыка хөй.

Материалдардан аңгыда, областың чурт үлетпүрүнүн хандырылга черинде будурулгенин азы-бүрү делрилгелеринге чарыгдар ужурулг наряд база бар. Ынчалза-даа 2 локобилдер, будукчу аппарат, туйбу кылар аппарат болгаш өске-даа чүүлдерин садып албаан.

Устүнде четпестерин областың чурт үлетпүрүнүн хандырылга черин эргелекчизи эш Пронинин сула ажилы-биле тайылбырлар. Саарылгалыг хөвөнчилерин чок болуп турар чорук хандырылга черинин багай ажилынын кол чыдаагыны болуп турар. **И. МААДЫР-ООЛ.**

Бай-Тайга райпозунун багай ажилы

Совет Чазактын болгаш большевик партиянын доктаамал сагыш салып турарынын ачыында областың ажилчы чоннарының амыдыралында улуг ескерлишкенин болуп турар. Колхозчу араттарының көшкүн амыдыралдан сууржуу амыд-чылыче, өгден бажынче массалык-биле илчил турары болза, оларнын амыдырал чуртталгазы үргүлчү экижи, культурул дененин бедип турарын херечилеп турар.

Колхозчу араттарының амыдыралында бо болуп турар ескерлишкенин салдыг организацияларындын улуг негелделерин салып турар. Бажыңа чурттай берген доран-на орта стол, стулдар, дөмбөр ууннар, шаажа савалар, кюстриолдар болгаш бажының өске-даа херекселдери база соок өгө куржанын алгаш сулар кыкча улуг негейинч орунуга чылыг бажыңа кедер чымчак, эпти, чийк хептер негетинип келер.

Бо негелделерин садыг организациялары хандырап хүлээлгелиг. Ындыг турбуже Бай-Тайга райпозунуң улус шийтекчилерин күссөтпейн турар. Чурттакчы чончуга чугула хергеленин барааннарын районга сөөртүп эккелгеш ону чүгө чөп үлөп таарыштырбайн турар эвес, харын чамдык барааннар районун төп складына киргеш, өске садыгларже тагарайн складтан-на «чиде» бээр. 1951 чыл.

С. ТОЙБУХАА.

Улус шийтекчилеринин

Улус шийтекчилеринин чонундун мурнунга кылып өткел илеткелдери политик талазы-биле бедик шынарлыг болгаш совет хамаатыларын сонургалын хандырап төлзөлдө шийтекчилерин илеткелдерин белеткеп тургузарына областың юстиция эргелелинин ажилдакчылары практиктиг дуза көргүзөр херек.

Улус судтары колхозтарга көдөз ажил-агый артелинин Уставын үрээр чоруктар-биле багай демисепит турар. Областың ажил-агыйның кол адыры—мал бажын өстүренин хералыг чоруктары чымдык кижилер ээ-харысалга чогу-биле ийикле, азы сагышты-биле кылып турарлар.

Моон фактыларын Каа-Хем райондан көрүп болуп. «Октябрь 30 чыл ою» колхозтун эргиде даргазы турган Чөрвон бодунуң дуразы-биле 2 үрелиг бугаларын, 2 саар инектерин соккаш колхозтун иштики хергелелиге ажиллаан болгаш 87 тонна тарааны базарлаан. Областың көдөз ажил-агый эргелинин кол мал эмчизи эш Грачевтун айтышкынын өзүгаар «Октябрь 30 чыл ою» колхозтун даргазы эш Глазирин колхозтун 13 инектерин колхозчуларга үлөп бергеш, оон орунуга бруцеллез аарыглыг малдар алгаш колхозтун мал фермазынче чыып чоруткан.

Райондун колхозтарының хөй кезинде үчөт болгаш четтүү онза багай тургускан, колхозчуларын ажилдаан күш-хүнүн күш-ажыл дептеринде биживейн турар, колхозчуларга тараа болгаш ашканы аванзалап бээрде, оларнын ажилдаан күш-хүнүн барымдалавайн турар. Ол чорук колхозтарга күш-ажылдын чурумун кудулаткан. 1951 чылдын ийи кварталында 136 кижир, азы ажил кылып шыдаар колхозчуларын 10,8 хуузу күш-хүнүнүн минимун ажилдап албаан болгаш 43 кижир колхоз ажилына шүүт кирешпээр.

Социалист хойлууну каржызы-биле үрөп турар бо бүгү фектыларын ВКП(б) обкомунуң талызында

актыг хамаатыларын тууду хоругдар азы харысалга хүлээдир, а эзулуг шийдер ужурулг дүржөк кижилерин чийги-биле шийдер, азы хостадыр чоруктар бар. Моон кол чылдааганы болза, суд болгаш прокуратура органнарының ажилдакчыларынын политиктиг, юридиктиг билдинниг куду болуп турары-биле тайылбырлатынар.

Улус судунуң ажылы эң-не харын салгалыг, политиктиг ажил. Совет күрүңеги шийтекчи болуру кижиге бедик алдар. Чон аңаа илээш, оон бодунга канчаар-даа аажок улуг харысалганы хүлээткен. Улус шийтекчизи—улустун сонган кижизи.

Сталинчы Конституцияны өзүгаар бадыйланын ССРЭ-нин, Эвилделешкен болгаш автономн республикаларын суд тургузуучу дугайында хойлуу болза, бодунун ажилының дугайында өткөдүн сонгукчуларын мурнунга илеткел турарын улус шийтекчизинге хүлээдиңип турар.

Шийтекчизин өткөдүн доктаамал кылар чорук, улус судунун ажилын сонгукчуларын контролонга тургузар, улус шийтекчизинин харын салгалын бедилер болгаш социалист хойлууну шыңгызы-биле харагалдап камгалаарыга хамаатыларын кижиздеринин база бир чугула чөспөз болуп.

Бистин областың улус судтарының эргиде ажилдап турган шийтекчилеринин эң багай деп санатынган ажилы болза, боттарыннн өткөдөттарин сонгукчуларын мурнунга кылбайн турганы. Ол чорук улус судтары сонгукчулардан хоорук байдалга тургузуу, оларнын ажилын контролдаар болгаш четпестерин илериңип шүтүмчүлээр аргаларын сонгукчуларга бервейн турган. Моон сонгаар улус шийтекчилери сонгукчулар мурнунга өткөдүн бээр болгаш сонгукчуларын шүтүмчүлелерин судтун практиктиг ажилына четпестери узуткаарына бүрүнү-биле ажиллаар ужурулг.

илереди хемчег алгыже чедир, Каа-Хем районун улус шийтекчизин, область прокурору, область суду болгаш өске-даа юстиция ажилдакчылары шийтирлүг хемчег салбай олорууп турганнар. Чаа сонгукчулар улус шийтекчилерин шак мындыг олутпай, шүшпөн, серемчилеп чоруктар-биле эптеш чок демисепит болгаш партия, совет организацияларынын мурнунга эгелекчи (саналдарын киирер, ажилга иштиштиг) болуп ужурулг.

Большевик партия болгаш совет чазак юстиция ажилдакчыларындын улуг негелдени салып турар. Бистин областың улус шийтекчилеринде чүгөле юридиктиг школа дооскан, практиктиг ажилга мергедип чок, анык кадрлар хөй сонгутууган.

Мынчангаш, областың юстиция эргелигинден кадрлар-биле ажиллаа моон сонгаар үндезини-биле экижидерни шыңгызы-биле илээткөөр. Бодунун ажилынын кол кичээлгелер кадрлар-биле ажилга тургузуп, саазын-биле, азы телефон дамчыштыр удуртур чорукту соксеткеш, хыналда ажилын доктаамал организаастаар, ылангыч областың ыраак районнарыче боттарынын ажилдакчыларын чорудуп, улус шийтекчилеринин ажилына тодаргай практиктиг дузаны көргүзөр.

Политиктиг билит талазы-биле белеткел чок улус шийтекчизи бодунуң хүлээлгени сонгукчуларын мурнунга чедишкенин күссөдип шыдавас деп чүвени билтип, бир дугаар ээлчегде кадрларнын идея-политиктиг кижизидилгенин белгеш юридиктиг квалификациязын бедидеринге хүн-бүрү сагыш салып ужурулг.

Бо чугула айтырыгын организациялары чүгө областың юстиция эргелинин хүлээлгени эвес, оон-биле кады ол ажилды область суду, область прокурору, юстиция органнарын албан черлеринде партия эге организациялары, партиянын райкомнары болгаш хоорай комитетин база харылаар хүлээлгелиг.

УЛУС ДЕМОКРАТИЯЗЫНЫҢ ЧУРТТАРЫНДА

Польшанын бұдүрүлгелеринин чедишкенири

ВАРШАВА. Улусту Польшада экон. хөгжүдөзүнүн болгаш социализм үндөзүнүн тургузуушкунун алды чыл планын ийи чылдын онаалгарын хуусаа бетинде кууседир дээш демисел калбарган.

Хожовада металлургия заводунун коллективи 1952 чылдын бұдүн чартык айларын үлүүн берип турар. «Малапанев» деп металлургия заводу болунуу чыл планын кууседир, чыл төнчүзүңгө чедир пландан ажыр 11,7 миллион золотанын продукциязын бээр деп хүдзөгөн. Декабрьнн 17-де «Баторий» деп металлургия заводу чыл планын куусеткен.

Будүрүлгө планнарынн кууселдеринге улуг чедишкенирини электр машина тудуунун коллективтери недип алган. Будүрүлгөнн алдынынн 13 заводтары чыл планнарын шагда-ла куусеткен. Лодзинде трансформатор заводу чыл планын ийи ай эрте кууседир, эң эки түнцелдери чедип алган.

Польша дагыжылар база-ла чыл планнарын чедишкенинн кууседир турарлар. Чоокта чаа хөмүр даш тывыжынын планынн куусеткенгенинн дугайында «Мелосице», «Валенчи вавель», «Президент», «Иович», «Силезия» болгаш өске-даа шахталар рапорттаанар.

Химия үлүтпүүнү будүрүлгелери боттарынын чыл планнарын декабрьнн 17-де куусеткенер.

Чымчак үлүтпүүнү будүрүлгелеринден Выгдошада алгы заводу планын хуусаазында 41 хонук эрте куусеткен. Пес-таавы үлүтпүүнн 47 будүрүлгелери келир чылдын үлүүн аждала турарлар.

Чурттуу өске-даа будүрүлгелери улуг чедишкенирини чедип алган.

Болгариянын үлүтпүүнү чаа тинелгези

СОФИЯ. Софияга Болгариянын коммунисттиг партиязынын София хоорай комитеди-биле кады ажылчы чоңнар депутаттарынын хоорайнын улус Соведини хуралы болган. Ол хуралга хоорай үлүтпүүлеринын ажылынын түнцелин үндүргөн. Советтин стахановчу күш-ажыл методтарын калбаа-биле непертекеннини болгаш массалык социалисттиг чарыктын ачызы-биле Софийнн будүрүлгелери 1951 чылдын 11 айларынын будүрүлгө планын куусеткен.

Күш-ажылдын будүрүкчүлүүнүн өскөенин түнцелинде продукциянык бөт-өртээниң чингелдезинден болгаш оон шынарын экижиктенден, чиг-эти болгаш материалдарны эки ажылгаанында 500 миллион левти (акша) ажылчылар камнап алганар.

Хоорайнын үлүтпүү будүрүлгелеринн ажылын улам экижидерине угланган хемчеглери хуралдан чүлдүг деп көргөн.

(СЭТА).

«Онза байдалды» тургускан Американын Кореяда агрессиязы болгаш делегейин чаа дайнын белеткээрине угланган өске-даа ажылдар америк монополияларга 1951 чылда болуп көрбөөн ажык кончааны берген. Оларын хөрөңгиз дыка өскөн. «Нейшил сити бэнк оф Нью-Йорк» деп бюллетеннин декабрь номеринде парлар турарында көрге, АКШ-тын эң-не улуг үлүтпүү катжышкынын хөрөңгиз отчтүтүг үениң дургузунда (1950 чылдын июньден 1951 чылдын июньге чедир) 115 миллиард доллар турганьдан 136,5 миллиард доллар чедир өскөн, азы барык-ла 19 катап улгаткан.

Эң-не улуг америк монополиялар сөөлгү 10 чылдарын дургузунда 2—3 катап өскөн дээрзин ол-ла отчттар көргүскөн.

«Онза байдалды» тургузуу, будүрүлгө чөрлерин шериг чагыларын кууседирине кирген чорук болза, ылангы америк монополияларга ажык-кончааны берип турар.

Оон-биле чөргөштер чаа чылда шериг чагылары улам-ла көвүдээр болгаш америк монополияларын улам-на өзери «тергидекчи бөлүктөрүн» парлагызы баш удур кө-

РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕЗИ: Нью-Йорк, Вест-стрит 48, редакторунун кабинетинн — 3-88; жарыкка чыгаргыч редакторунун кабинетинн — 4-98; пропаганда болгаш агитация, көдээ

Кореяда болушкуннар

Кореянын Улусту армиянын Кол командиеринн дүңдүмү

ПХЕНЬЯН. Кореянын Улус-Демократтыг Республиказынын Улусту армиянын Кол командиеринн декабрь 27-де медээлени болза: Кореянын Улусту армиянын катжышкынын кыдат улусту эки-турачы кезектеринн сырый дет-

кимчеи-биле америк-англи эжелекчилеринн болгаш дусманчы шериглеринн дириг жүзүңгө болгаш техниказына улуг чидиргелерни таварыштырбаашан, камгаладың тулчушкуннарын чорудуп турар. (СЭТА).

Кореяда америк эжелекчилеринн араатанзыг чоруктары

ПЕКИН. Кызыл Крестин Кыдат Нинтйелиннн төзөлекчилеринге турттурган америк болгаш англи шериглеринн дамчытканы Кореяда интервенциянын араатанзыг чоруктарынд дугайында материалдарны Синьхуа агенттели дунаткан.

25-ки дивизиянын 65-ки сапэр батальонунда «С» ротаның ефрейторунун медээлени болза: Корея дайынынн эгезинде Мурнуу Кореяга америк империалисттеринн үлүткенни араатанзыг чоруктарынын дугайында бөгү делегей билген турарын кончуг-ла кууээр ийик мен.

Бир катап, 1950 чылдын октябрьда бир массалык өлүрүп-хыдышкынын эң-не коргунуч чоруун көргөн бис. Оон дугайын бөгү делегей билген турар уjurлуг. Бо чорук болза, Сеул биле Тэгуңун аразында турар Тэжон хоорайда дайныл черинден ырак эвес черге болган. Бистер, 25-ки дивизиянын 65-ки сапэр батальонунда «С» ротаның солдаттары ол районга турган шериглер аразына турган бис.

Уш уургайларын өлгөн кижилер болган турган. Ол кижилер сонгу корей армия-биле кады аждалайп турганар деп америк империалисттер бисти мегелеп турганар. Ол онгарларнын дооразы алды фут, ханызы алды фут болгаш узун дурту 50 ярд хемчээлди болган. Ол уургайларда 1000 хире өлүрткенер бар болган. Оларын дөртүн бир кезин Сонгу Кореянын солдаттары болган. Чамдык кижилер ак хептерли болган, чамдыктарында сонгу-корей армиянын шериг хептери бар болган.

Өлүрткенеринн хөй кезин кызыл солдаттарынн бөртөлгил болган. Чамдыктарнын холдарын артыче хүлүй баглагылап каан. Эртеңги хат өлгенеринн чылдын тардып халып турган. Хөй-хөй корейлер боттарынын аас-кежик чок төрөлдери болгаш өнүктүренинн хөрүңүн чанынга ыглайып турганар.

Американын Сеулга үлүткенни өлүрүкчү чоруктарын 29 дугаар

ИНДИЯНЫН ТРАВАНКОР-КОЧИН ШТАДЫНДА СОҢГУЛДАЛАР

ДЕЛИ. Парлагаларнын медээзин эзугаар алырга, Индиянын Траванкор-Кочин штатынын хоойлу үндүрер хуралынын соңгулдаларына амгы уе Индиянын национал конгресси 20 олуттарын, катышкан чөөн фронту — 13, «хамаарышпастар» —

5, Индиянын социалисттиг партиязы — 3 болгаш өске партиялар 1 олуттарын алганар.

Штаттын бөгү хоойлу үндүрер хуралы 108 кижини бадылаар уjurлуг.

(СЭТА).

Улам-на кадалып кирип бар чыдар... Олар бистид улуг ханызыны үзерин кыжанып турарлар... Кажан силер ажыл-төлөвирин айткан баштайгы-ла чегинери ийикте азы конвертинерин алганында, ам үндүрүгүн эң-не ааржылыг чоруун силер...»

Чүүл-бүрү үндүрүлгелерни канчаар-даа аажок улгатырганы-биле чөргөштер, «онза байдалды» тургусканынн соонда доран-на ажылчынарнын ажыл-төлөвирини кангыс черге турупкан. Чурттуу иштинде чүве өртөөннн улгадышкынындан АКШ-тын ажылчыннарынн кончынынн ажыл төлөвирин шагда-ла чылып калган турза-даа, ажылчынарнын ажыл төлөвирин улгатырынын хоругдар дугайында айтышкынын чазак үндүргөн, Ынчалза-даа ажылчынар боттарынын ажыл төлөвирин улгатырынын чамдык черлерге чедип ап турганар. Ол сорулга-биле ажылчынарнын ажыл төлөвирин кылып, будүрүлгө ээлерин боттарынын негеделерин хандырып бээрине албадап турганар.

Чазактын «Ажыл төлөвирин таарыштырарын чөвүлели» деп адал органына 1951 чылдын октябрьнн 1-ге чедир профвеледлер-биле компанияларынн аразында чөпшээрэжип турарын айткан 12.262 дугуржулгалар келген. Ында нинитизи-биле ажылчынарнын ажыл-төлөвирин 4 миллиард доллар чедир улгатырынын айтп турар.

Ынчалза-даа ол чөпшээрэжилгелерин хандырадында «Ажыл төлөвирин таарыштырарын чөвүлели» ойталаан. Радиоңу болгаш электр үлүтпүүннн ажылчынарнын катжышканын профвеледлеринн «Ю. Э. Ньюс» деп солуну бо талазы-биле мында деп билгээ:

«Ажылчынарнын өг-бүлелеринн хөргөлеп турган 4 миллиард доллары монополияларынн кармаанында кирген, ынчангаш олар чокка-даа эндериткен ажык-кончааны улам көвүдеткен».

бригаданың король полкунун бирги батальонунда англи солдат база билгээ. Ол солдаттын билгээни болза: Бир эвес мен Кореяга келбээр турган болзумза, 1950 чылдын декабрьда Сеулга бодунуң карактарын-биле көргөнүм ол чүдүлгө чер-ле шыныкпас ийик мен. Сеул районунга камгалап туруштарын быжыглап тургаш, мен болгаш мээң иштерим хүнүн-не чүк машиналары-биле өлгөн улустарны сөөртүп эккеп, оларын өртедип турганын боттарымыс-биле көрүп турган бис. Ол черни «сөөктөр хөрү» деп адап турганар.

Ол черге канчаар-даа аажок улуг демир суугу турган, ону кангыс кижин башкарып турган. Өлгөн кижилерни чүк машиналарыннда дүжүргөш, ол суугу иштинге чүзү-даа арпас кылдыр өртедип турганар. Ол өлгөн кижилерни чок болза, хоорай каражынында, чок болза, Сеулдун сонгу талазында районнарда эккеп турар. Мен 1939 чылдан 1945 чылга чедир дайынга кирип келген мен, ынчалза-даа Кореяга болган чоруктарга дөмөйлежир иинди чоруктарын чер-ле көрбөөн мен. Ол өлгөн кижилерни кайын сөөртүп эккеп турарын бистин офицеристтен айтканымыска, ол болза, тулчушкунга өлүрткенер-дир деп ол харыылаан. Ол хоозун меге болган деп чүвени бис соонда билди каан бис. Өлүрткенеринн аразында дыка хөй хөрээженер болгаш уруглар база бар.

Делегейинн ийи дугаар дайынынн соонда Турциянын реакцил чыгарыкчылары боттарынын чурттуу америк-англи империалисттеринн долу контролчө киргенер, империалисттер болза, Совет Эвилелинге болгаш улус демократиязынын чурттарына удур белеткеп турар дайынына ажылаар дээш Турциянын плацдарм кылдыр хуудуруп турарлар деп шпионнар болгаш диверсия-тыларынн хөрөңгиз талазы-биле буруудалар доктаалда чугаалап турар. Сөөлгү уе Турция агрессивци Атлантик эвилелинге кирген. Ол эвилелинн планнары болза, Болгарияны Улус Республиказынын хамаарышпаа чоруун болгаш девискээр талазы-биле будун турар чоруун узуткаарыныче база улганган болуп турар. Бөгү-делегей реакциянын дунангыр хелекчтери болур турк реакционерлер, америк болгаш англи разведкалар-биле идекейлик кады аждалап ту-

рарлар. Ол разведкалар болза, Болгариядан Турцияге дезип үнгүзүн, төрөөн чурттуу өскерликчилеринн организастан, өөредип турарлар болгаш разведка, диверсия ажылдарын чорулары-биле оларны чөпсөзлөш Болгарияге октап турарлар. Шпионнары болгаш хочпучлары акша-хөрөңгиздерине 100 миллион доллар түнчүг тускай хөрөңгини үндүрүп турар айыл чок чорукту хандырадынын дугайында деп адаар хоойлууну 1951 чылдын октябрьда АКШ-ка үндүргөни анаа эвес. Турцияге дезип үнгөн өскерликчилеринн чөпсөзлөчү сүлдөччи организазияныче бактаап кирген хөрөңтээринн кем-буруулуг ажыл-чорудулгаларынн шынынн буруудалар доктаалда долзуу-биле илередип көргүзүп турар. Устүндө организазия болза, америк-англи разведка органнарына шууг удуртуруп турар болгаш контрреволюци-түт эргилде-биле, база дашт-ажынынн шериг интервенциязынын дузазы-биле Болгарияга улус эрге-чагырга-ын дүжүр деп сорудганы бодунун мурнунда салып турар.

Буруудалар доктаалды номчаан соонда хөрөңтээринн байсаарыныче суд кирипкен.

(СЭТА).

Сөөлгү чылдарын дургузунда америк ажылчынарнын ажыл төлөвирин соксаал чокка кудулап турган. «Онза байдалды» тургусканынын соонда ол улам-на кудулаан. Ол чорук АКШ-тын күш-ажыл министртин безин минир уjurга таварыштырган. Бо чылдын ноябрь айда будүрүлгө профвеледлеринн конгрессинн съездинде чүве чугаалап тура, ол мында дээ: «1950 чылдын январь айында 1951 чылдын июньге чедир 20 ажы миллион милдан ажылчынарнын болгаш албан хаакчытарынн ажыл-төлөвирин кудулаан». Ажылчынарнын болгаш албан-хаакчытарынн ажыл төлөвирин кудулаан чоруу оларынн хөй кезинин аш-чөмин баскырадып, нини амдырал денчелин кудулаткан».

«Онза байдалды» тургусканынын соонда күш-ажылдын байдалы улугу-биле баскыраан.

«Онза байдалды» үезинде шериг будүрүлгелерин улугу-биле калбарып турза-даа, чурттуу иштинде ажыл чоктарынын саны эвээжевөөн-даа, АКШ-тын садыг министерствозунун ыракта эвээждеп каапкан медээзин эзугаар безин алырга, бөгү чурттуу иштинде ажыл чоктарынын санына 1951 чылдын декабрьге чедир, 1950 чылга деңгээр-ге, 412 муң кижин немешкен.

Оон-биле чөргөштер 6 айларын дургузунда ажыл чок туруп келген кижилерин база санавай турар.

АКШ-та хөргөш кырында ажыл чоктарынн шын саны тускай түнцелдерде айтп турарында безин 1 миллион кижин хөй деп электр болгаш радио будүрүлгелеринн ажылчынарнын катжышканын профвеледлеринн статистика бюрозу санап турар.

«Онза байдалды» үезинде ажылчынарнын материалдык байдалынн чидин-биле дорайтаан чоруу болза, организастанган ажылчынарнын шитпирлиг удурлушкынын үндүргөн. Ажылчынарнын ажыл төлөвирин улгатырынын бол-

гариядан Турцияге дезип үнгүзүн, төрөөн чурттуу өскерликчилеринн организастан, өөредип турарлар болгаш разведка, диверсия ажылдарын чорулары-биле оларны чөпсөзлөш Болгарияге октап турарлар. Шпионнары болгаш хочпучлары акша-хөрөңгиздерине 100 миллион доллар түнчүг тускай хөрөңгини үндүрүп турар айыл чок чорукту хандырадынын дугайында деп адаар хоойлууну 1951 чылдын октябрьда АКШ-ка үндүргөни анаа эвес. Турцияге дезип үнгөн өскерликчилеринн чөпсөзлөчү сүлдөччи организазияныче бактаап кирген хөрөңтээринн кем-буруулуг ажыл-чорудулгаларынн шынынн буруудалар доктаалда долзуу-биле илередип көргүзүп турар. Устүндө организазия болза, америк-англи разведка органнарына шууг удуртуруп турар болгаш контрреволюци-түт эргилде-биле, база дашт-ажынынн шериг интервенциязынын дузазы-биле Болгарияга улус эрге-чагырга-ын дүжүр деп сорудганы бодунун мурнунда салып турар.

Буруудалар доктаалды номчаан соонда хөрөңтээринн байсаарыныче суд кирипкен.

(СЭТА).

АКШ-та ажыл соксадышкыны

НЬЮ-ИОРК. Чөпсөктү эидере будүрүп үндүренинн чазак программазынын кууселдегине шаштык болуп турар ажыл соксадышкынын шимчээшкенирден Катгышкан Штаттарынын чагырыкчы бөлүктери коргуп, дүвүрөп турарлар.

«Юнайтед стейтс ньюс энд уорлд рипорт» деп журналдын бижип турары болза: «Ажыл соксадышкынына болгаш ажыл соксадышкына-нарынн кыжанын үлүтпүүнн кол адырларын каража таварыштырып турар. Нью-Йорктун чүк чүдүрүкчүлеринн «черлик» (профвелед удурулгасында чөпшээрэтимен—Ред.) ажыл соксадышкыны делегейде эң улуг портка база көгөрөл чедирген. Атомугт будүрүлгелеринн ажылы дыка бергедээн. Демир орук транспортунга база ажыл соксадышкыны болуп чыгап турар. Автомобиль үлүтпүүннн ажылчынарнын ажыл соксаткан чоруу «Борг уорнер корпорейшн» заводу хаврыны, а ол ышкаш камгалап талазы-биле аждалап турар өске-даа будүрүлгелеринн будүрүп үндүрүп турар продукциянынн хемчээлин ажыл соксадышкынынны дыка кудулап турарлар».

Чүглө сөөлгү ийи айларнын дургузунда он-он муң чүк чүдүрүкчү-

лер, ужар-чүл болгаш автомобиль үлүтпүүлеринын ажылчынары, резина үлүтпүүннн ажылчынары, кан эзилдикчилер, чөк казар черлерин болгаш чөк эзилдир заводтарнын 100 муң ажылчынары ажыл соксатканнар деп чүвени меддөгээр-ле четчир. Ынчалза-даа бо дээрге, сөөлгү уеде ажыл соксадышкынары болгулаан үлүтпүү будүрүлгелеринн долу саны эвези чугаажок.

Чагырыкчы бөлүктөрүнн дүвүрээзинин илеретпишаан, «Юнайтед стейтс ньюс энд уорлд рипорт» деп журналдын бижип турары болза: «Камгалап ажылдарына хөра чедирип турар ажыл соксадышкына-нарын соксадыры эң-не чөгула айттырып болуп турар».

Ынчалза-даа үлүтпүүннн чугула адырларында ажыл соксадышкына-нарын безин чазак «соксадып» шыдавай турар. Бир эвес компаниялар чугаалажышкынарынн үргүлүзүрүндө ойталаар болза, декабрь 31-де чорудар дээр ажыл соксадышкыны ыяавыла болур апар деп кан эзилдирер үлүтпүүннн ажылчына-нарынн профвеледлер бөдүрүлгө ээлерин-биле үрө-түнөл чок чугаалажышкынарыннн соонда чарлаан.

(СЭТА).

Болгарияда даштыкынын империалисттиг разведкаларынын шпионнар бөлүүн судтааны

СОФИЯ. Турк, америк болгаш англи разведкаларнын агентилери, шпионнарынн болгаш диверсиячыларынн бөлүүнн судтаашкыны декабрь 25-та Софийнн округ судунда эгелзэн. Кол хөрөңтээринн иштинде Иван Иванов, Янко Иванов, Тодор Георгиев, Стефан Колоферов болгаш Георгиев Тешев олар бар.

Делегейинн ийи дугаар дайынынн соонда Турциянын реакцил чыгарыкчылары боттарынын чурттуу америк-англи империалисттеринн долу контролчө киргенер, империалисттер болза, Совет Эвилелинге болгаш улус демократиязынын чурттарына удур белеткеп турар дайынына ажылаар дээш Турциянын плацдарм кылдыр хуудуруп турарлар деп шпионнар болгаш диверсия-тыларынн хөрөңгиз талазы-биле буруудалар доктаалда чугаалап турар. Сөөлгү уе Турция агрессивци Атлантик эвилелинге кирген. Ол эвилелинн планнары болза, Болгарияны Улус Республиказынын хамаарышпаа чоруун болгаш девискээр талазы-биле будун турар чоруун узуткаарыныче база улганган болуп турар. Бөгү-делегей реакциянын дунангыр хелекчтери болур турк реакционерлер, америк болгаш англи разведкалар-биле идекейлик кады аждалап ту-

рарлар. Ол разведкалар болза, Болгариядан Турцияге дезип үнгүзүн, төрөөн чурттуу өскерликчилеринн организастан, өөредип турарлар болгаш разведка, диверсия ажылдарын чорулары-биле оларны чөпсөзлөш Болгарияге октап турарлар. Шпионнары болгаш хочпучлары акша-хөрөңгиздерине 100 миллион доллар түнчүг тускай хөрөңгини үндүрүп турар айыл чок чорукту хандырадынын дугайында деп адаар хоойлууну 1951 чылдын октябрьда АКШ-ка үндүргөни анаа эвес. Турцияге дезип үнгөн өскерликчилеринн чөпсөзлөчү сүлдөччи организазияныче бактаап кирген хөрөңтээринн кем-буруулуг ажыл-чорудулгаларынн шынынн буруудалар доктаалда долзуу-биле илередип көргүзүп турар. Устүндө организазия болза, америк-англи разведка органнарына шууг удуртуруп турар болгаш контрреволюци-түт эргилде-биле, база дашт-ажынынн шериг интервенциязынын дузазы-биле Болгарияга улус эрге-чагырга-ын дүжүр деп сорудганы бодунун мурнунда салып турар.

Буруудалар доктаалды номчаан соонда хөрөңтээринн байсаарыныче суд кирипкен.

(СЭТА).

гаш ажылдар байдалды экижилерин негеп, бо-ла ажыл соксадышкыны кыла берген турарлар. Күш-ажыл министрствозунун бюллетенинн медээзин эзугаар алырга, 1951 чылдын январь айында октябрьге чедир ажыл соксадышкына-нарынн саны 4.605 чедип турган. Анаа 2020 муң кижин киришкен. «Онза байдалды» үезинде ажыл соксадышкынарынн болдурбас дээш ажылчынарга удур хоойлуларынн ажылап турда-ла, АКШ-ка ажыл соксадышкынын шимчээшкенин улам-на калбарып турган. Демир-оруктуң, даг үлүтпүүннн, пест-таавы будүрүлгелеринин болгаш ужар-чүл будүрүлгелеринин болгаш оонда өске будүрүлгелеринн ажылчына-ры 1951 чылда массалык ажыл соксадышкынарынн чылы болдуруп эртиргенер.

Ынчангаш америк монополияларынн эрге-ажынынн харааш тургускан «онза байдал» болза, АКШ-тын ажылчынарнын калбак кезин тергин багай амдырап кирген. Чаа 1952 чылда американын оон-даа дора байдал таваржыр деп турар. Америк солуннарынн бижип турарында алырга, 1952 чылда шериг чарыгдаларына акша дөзөвилели көвүдээр деп турар. Ынчангаш үндүрү болза, улам-на аарттар уjurлуг. Ол хамаан чок «амдыралдык америк хевирин» мактаарына чачыккан парлагалар безин бо чылын американынн хөй кезинин амдыралы үндүрүп турарлар.

Америк парлагаларнын медеглөп турарын эзугаар алырга, чаа чылда «онза байдалды» дүжүрери билдинмей турар. Шериг чарыгдаларын моон сонгаар улам-на көвүдөдир чоруктан, ажылчы массаларнын материалдык байдалы соксаал чокка баксыраар.

Америк парлагаларнын медеглөп турарын эзугаар алырга, чаа чылда «онза байдалды» дүжүрери билдинмей турар. Шериг чарыгдаларын моон сонгаар улам-на көвүдөдир чоруктан, ажылчы массаларнын материалдык байдалы соксаал чокка баксыраар.

(СЭТА).

РЕДАКЦИЯНЫН АДРЕЗИ: Нью-Йорк, Вест-стрит 48, редакторунун кабинетинн — 3-88; жарыкка чыгаргыч редакторунун кабинетинн — 4-98; пропаганда болгаш агитация, көдээ

Барыын Германияда Тайбың дээш демисел

БЕРЛИН. Катап боо-чөпсөгленишкенинн удур Барыын Германияда чорудуп турар улусту санал айттырышкынынн оон-даа ынаы түнцелинн дугайында Берлиннн демократтыг парлагызы медээлеп турар. Эрткен неделянын сөөлгү үенинде Барыын Германияда катап боо-чөпсөгленишкенинн удур тайбың камгалаарнын 13049 бадылашкынары чыгынган.

Амгы үеге чедир Бохум районда катап боо-чөпсөгленишкенинн удур 114 муң чурттажылар бадылааннар. Улуг кижилери 12 муң ажыл чурттажылы болуп турар Гронау хоорайда 6375 саналын айттырган кижилеринн 6175 кижини катап боо-чөпсөгленишкенинн удур болган.

Баварияда 1234175 кижинн саяла айттырган. Оларынн 90 хуузу катап боо-чөпсөгленишкенинн удур тайбың камгалаары дээш бадылааннар.

(СЭТА).

125 грек башкыларынн кыйгыры

АФИНЫ. Бүгү чурттарнын академияларына университеттеринге болгаш институттарына, профвеледлеринн бөгү-делегей организацяларына, парлагга агентилелдеринге болгаш грек солуннарга Агнос Евратис ортудукчө шөлүтүргөн 125 грек башкыларын кыйгырын «Демократики» солун парлап үндүргөн. Удураанышкын шимчээшкениннн киржикчилери колдаан 125 грек башкылар өске 3 муң шөлүтүргөннер-биле кады Агнос Евратис ортудукчө, бөгү талаарында далай-биле хүрээлеткен үнүш чок чалыма (р чылдар дургузунда чурттап келгенер деп кыйгыргыда чугаалап турар.

Камгалап хөй-хөй башкыларын тудуп алганнар болгаш суд болгаш истетге чокка оларны янзы-бүш ортудуктарже шөлүгүлөп, хилинчектээшкенинн кара-бажынырине кирип октагылаан болгаш ында этээшкени болгаш дорамчылаашкына оларны таварыштырып турар деп кыйгыргыда айтп турар.